

1853

Τιμή Δ. 3102.15

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ 1
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1 Σ2 Φ1 0013

Α1 Σ2 Φ1 0013

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Περί Τῆς

ΕΝ

ΖΑΚΥΝΘΩ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ

Συνταχθεῖσα

ὑπο

Γ. ΧΡΥΣΟΒΕΡΓΗ

ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Κ. ΡΑΛΛΗ.

1834.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ὁ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

Ἡρὸς τοῦς Ἐπτανησίους

Ἡ περιθαψις, μετὴν ὁποῖαν με ὑπεδέχθητε, ἡ δεκαετής ὑπὸ τὸν αἰθριον ὀρίζοντά Σας διαμονήμυς, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐδιδάχθην ἐκ πείρας τὸν γενναῖον καὶ φιλόανθρωπον χαρακτῆρα Σας, δὲν μ' ἐπέτρεπον, ἐνόσω ἀνέπνεον τὴν ζωογόρον τῆς Πατρίδος Σας αὔραν, νὰ φεισθῶ ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ συνέτεινεν, εἰς ἀφέλειαν τῆς Νεολαίας Σας· ἔτε ἤδη ἀγῶ ἐγκατέλιπον τὸ κροτοτρόφον ἔδαφος Σας νομίζω ἐμαντὸν ἀνεπίληπτον, ἂν ἀποσιαπήσω, ὅ,τι δύναται νὰ χειραγωγῆσῃ Αὐτὴν εἰς τὸ νὰ ἐξιχνιάσῃ βασιμῶς καὶ κρίνη ἐπιζαμένως, ὅσα ἐκλαμβανόμενα ἀτόπως παρασύρην τὲς ἀκρίτες δοκησισόφες εἰς ἀποτρόπαιον διασυρμὸν τῶν θρησκευτικῶν ὀρθοδοξασιῶν καὶ τῆ ἑλληνικῆς φρονήματος.

Μὲ τὰς πρὸς ἐμὲ ἀνεκτιμήτες Εὐποιίας Σας, ὁ Μεγάλθυμοι Ἐπτανῆσιοι, ὁμοιάσαντες τὴν συγκατάθεσιν Σας εἰς ὅ,τι ὡς σημεῖον εὐγνωμοσύνης με Σας προσφέρω λιτὸν ἀντενεργέτημα, ἀναπολεῖτε ὅποιον ἔτε ὁ θάνατος δὲν θέλει διακόψει ἀπὸ τῆ νὰ εὐγνωμονῆ πρὸς Ἰμᾶς νοερῶς.

Εὐτυχοῖτε.

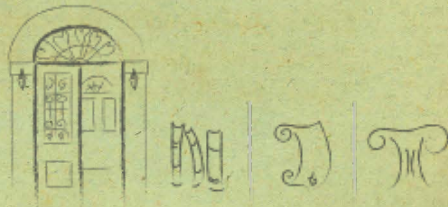

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν διαφόρων Συγγραμμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ὠφελήθημεν εἰς τὴν Διατριβὴν ταύτην, σημειοῦμεν εἰς τὰς σημειώσεις τὰ ἀρχικὰ μόνον στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος καὶ ἐπωνυμίου τῶν Συγγραφέων, προτάσσοντας ἐδῶ τὴν ἀνάπτυξιν πρὸς ὀδηγίαν καὶ ἰκανοποίησιν τῶν περιέργων.

- A. A. Roman Antiquities by Alexander Adam. L.L.D. the Eleventh edition. London 1830.
- A. M. Illustrazioni Gorciresi di Andrea Mustoxidi, ec. Milano 1811.
- A. Σ. Ἀθανασίου Σταγειρίτου Ὁμῆρις ἢ Ἀρχαιολογία.
- Γ. Π. Γρηγορίου Παλιουρίτου Ἑλληνικὴ Ἀρχαιολογία.
- G. G. Classical etc. Commentary on Pope's Homer and Dryden's Aeneid of Virgil. published by A. I. Valpy. etc. 1827. London.
- Ch. M. Voyage en Grèce et dans les îles Joniennes etc. traduit de l'Allemand, de Christian Muller. par Leon A... 1822 Paris.
- C. M. Dizionario portatile delle favole da Celestino Massucco.
- H. H. Travels in the Ionian Isles etc. by Henry Holland. 1815, London.
- J. R. Archaeologia Graeca. by John Robinson. D.D. 1829. London.
- N. B. T. Νεοφύτου Βάμβα Τεχνολογικὴ ἔκδοσις Β'. 1825. ἐν Βενετίᾳ.
- N. B. Σ. --- --- Συντακτικὸν 1828. ἐν Κερκύρα.
- R. A. Observations upon the Peloponnesus and Greek Hands made in 1829 by Rufus Anderson. etc. 1830. Washington.
- R. W. Memoirs relating to European and Asiatic Turkey and other countries of the East, etc. by Robert Walpole. second edition. 1818. London. and the Travels in various Countries of the East: being a continuation of memoirs etc. by the Same author. 1820. London.
- T. S. H Travels in Greece and Albania by the Rev. T. S. Hughes B. D. second edition. 1830. London.
- Φ. Β. Γ. Φιλίππου Βουττράννου Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ. Ἰονικὴ μετατύπωσις. 1829. ἐν Κερκύρα.

*****

ΔΙΑΤΡΙΒΗ

περὶ τῆς

Ἐν Ζακύνθῳ Ἑλληνικῆς Ἐπιγραφῆς

ἤτοι

Δοκίμιον ἀνασκευαστικὸν τῆς γενομένης ἀπὸ τούτους πρὸ ἡμῶν ἐρμηνείας. Ἐπίκρισις τῶν τοῦ Κυρίου Χριστοφ. Φιλίππ. παρατηρήσεων πρὸς διάρθρωσιν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐξάλειψιν ἀνεξήγητου τινὸς μέγχε τοῦδε φαινομένης λέξεως τῆς ἐπιγραφῆς. Ἀντικατάστασις τῆς ἀποφύφθαισις ταύτης λέξεως. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ K: Robert Walpole ἐξηγήσεως. Προσέγγισις εἰς τὴν ἀληθῆ τῆς ἐπιγραφῆς ἔννοιαν.

Εἰς Μερινάδον, Χωρίον τῆς Νήσου Ζακύνθου ἔξ ἕως ἐπὶ τὰ μίλια ἀπέχον τῆς Πρωτευούσης, εὐρίσκειται τις ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἰδρυμένος Ναὸς, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ Ἱερόν Βῆμα ἐπέχει τόπον θυσιασηρίου τετραγωνικῆς τις μαρμαρίνης πλάξ ἐξηριγμένη ἐπάνω εἰς ὁμοίαν τμημα κιο- νικοῦ κορμοῦ, μῆκος μὲν καὶ πλάτος ἔχουσα ποδῶν δύο καὶ ἡμίσεος, ὕψος δὲ ἐνός.

Εἰς τὴν ἐμπρόσθιον τῆς πλακὸς κάθετον ἐπιφάνειαν, σώ- ζετ' ἐγχαραγμένη με κεφαλαῖα γράμματα ἀρχαία τις Ἑλ- ληνικὴ ἐπιγραφὴ, ἣτις διὰ τὴν ἀνεσραμμένην τῆς πλακὸς θέσιν ἀποβαίνουσα εἰς τοὺς Ἑλληνιστὰς ὀπωσοῦν δυσανά-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ

A

γνωστος, ἔδωκε λαβὴν νὰ ἐλέγξωσι τοὺς κτίτορας καὶ ἐγκαινιάσας τοῦ Ναοῦ ὡς ἀναισθήτους (α)

Ἄν ἦναι τοιαύτης ἐπωνυμίας οἱ ἐγκαινιάσαι δίκαιοι, ἀφίνομεν εἰς τὸν ἀμερόληπτον ἀναγνώστην νὰ δώσῃ ὁποτέρω ὁ ὀρθὸς λόγος τῷ ὑπαγορευθῆναι ψῆφον, ἀφροῦ πρότερον ἀναπολήσῃ καὶ τὰ ἐξῆς. Ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ μόνον, Κύριε, Κύριε, λέγοντες παντὸς βαθμοῦ χριστιανοὶ, κατείχοντο ἀπὸ τὸ ἀσεβὲς τῆς δεισιδαιμονίας πνεῦμα, ὁλόκληροι Ἑλληνικοὶ Ναοὶ κατεδαφιζόμενοι ἐγένοντο παρανάλωμα τῆς λυσσώδους ἐκείνων μανίας. ἄπειρα τοῦ Ἑλληνικοῦ σμυλίου ἀριουργήματα, ὅσα καὶ ὅποια εἶδεν δὲν εἶδεν ἀπ' αἰῶνος ὁ ἄνθρωπος, ἀναρπαζόμενα κατεσυντρίβοντο, καὶ μεταχομιζόμενα σωρηδὸν ἐφύπτιοντο πρὸς αἰώνιαν λήθην εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης (β). Καὶ ὅτι οἱ φιλοπάτριδες καὶ θεοσεβεῖς ἐγκαινιάσαι, σεβόμενοι καὶ ὅσα ὀλι-

(α) Κυριευόμενοι πολλοὶ περιηγηταὶ ἀπὸ ἄτοπον φιλικτιανὴν νὰ ἐπικρίνουσιν τοὺς ἄλλους, μάλιστα εἰς θρησκευτικὰς παραδόσεις καὶ δοξασίας, πίπτουσι ἀνεκαιοσθήτως εἰς ἀσύγγνωστα ἁμαρτήματα. Συκοφαντικὸν παράλογος εἶναι ὅσα ὁ Κύριος de Saint-Sauveur, μὲ ἀδολεσχίαν ἐφιλοτιμήθη νὰ εἴπῃ περὶ τῆς θέσεως τῆς πλακὸς μὴ γνωρίζων ἢ κὰν μὴ καταδεχθεὶς νὰ ἐρευνήσῃ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τοῦ λαοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου συνέγραψεν. ἔχρεώσεται, νομίζομεν, νὰ σκεφθῆ καὶ γνωρίσῃ ὅτι μεταξὺ τῶν κτιστῶν καὶ τῶν κατοικῶν ἐνὸς χωρίου, εὐρίσκονται καὶ τινες ἱκανοὶ νὰ γράφουσι καὶ ἀναγεννώσκειν, ἢ τοὐλάχιστον νὰ διακρίνουσιν τοῦ ἀλφαβήτου τὰ γράμματα, οἱ ὁποῖοι παρευρισκόμενοι καὶ πρὸ τοῦ, ἢ κὰν ὅτε ἐμελλε νὰ τεθῆ ἡ πλάξ ἐπὶ τοῦ κοινοκλάσματος, παρόντος Ἀρχιερέως ἢ ἱερέων πρὸς ἐγκαινιάσασιν, ἤθελν διακρίνει τὰ γράμματα καὶ ὀδηγήσειν ἢ διατάξει νὰ τεθῆ ἡ πλάξ, ὡς ἀπαιτεῖτο, ἐκτὸς ἂν τὰ γράμματα ἦσαν Γοθικά. Μήπως καὶ ἡ αἰτία τῆς ἀνεστραμμένης θέσεως τῆς πλακὸς ἦναι, ὡς πιθανολογοῦμεν εἰς τὸ κείμενον, καὶ ὅχι ἐκείνη, διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ἐξέφωνησεν ὁ de Saint-Sauveur τὸ ἐπωνύμιον; Τὸ ὅποσον ἤθελεν εἰσθεῖ καταλληλὸν, ἀνίσως χριστιανικὴ ἐπιγραφή, ἢ Ἀγία Εὐκὼν, ἢ μὲν ἐτίθετο εἰς τὸν Πρόνον ἀνεστραμμένη, ἢ δὲ εἰς τοῦ Ναοῦ τὸ εἰκονοστάσιον κατακέφαλα, ὡς εἶπῃ λοιπὸν τῆρα καθεὶς εἰς τοῖς ἀρμόζει κἀλλιον τὸ ἐπωνύμιον εἰς τὸν ἀνάδοχον ἢ τοὺς ἐγκαινιάσας.

(β) ἴδὲ Γ. Π. Τόμ. Β. σελ. II. καὶ Gl. M. σελ. 334--5. καὶ H.H. σελ. 17. καὶ T.S.H. τόμ. Α'. σελ. 154.

γῶτατα λείψανα τῶν ἀφωτίστων προπατόρων ὑπεξέφυγον τὴν Γοθικὴν ἐπιδρομὴν, ἢ τὴν θεοβλάβειαν ἄλλων, δὲν ἐμιμήθησαν τῶν ὁμοθησῶν ἀλλοδαπῶν τὴν ἀπηνειαν, ἀλλὰ καθιεροῦντες αὐτὰ ὄργανα τῆς ἀληθοῦς λατρείας, ἔδωκαν διὰ μὲν τῆς καθιερώσεως ἄουλον εἰς αὐτὰ κατὰ τῶν λυσσῶντων τῆς ἀρχαιότητος διωκτῶν, διὰ δὲ τῆς ἀναστροφῆς ἢ ἄλλης περιφρονήσεως, ἀνεπίληπτον μαρτυρίαν τῆς πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Ζῶντος Θεοῦ ἀφοσιώσεώς των, ἀνίσως τυχὸν σύγχρονος αὐτῶν φρενοβλαβῆς Ἄνυτος, ἤθελεν ἐπινοήσῃ νὰ τοὺς διαβάλλῃ εἰς Βασιλέως σοῶν, ὡς καθαίρετας τῶν καθεστώτων καὶ νεωτερίζοντας (α). Ἡμεῖς δὲ, ὡς προεθέμεθα, σκοπεύοντες κυρίως πρὸς τὴν ἀνασκειν τῆς ἐρμηνευθείσης Ζακυνθίας ἐπιγραφῆς ἀπὸ αὐτόπτας ἢ ἀντιγραφεῖς αὐτῶν Ἑλληνιστῶν, καὶ τὴν ἐπίκρισιν τῶν τοῦ Κ. Φιλιππῶν παρατηρήσεων καὶ διορθώσεων, παραλείπομεν καὶ εἴτι ἄλλο δι' ἡμᾶς ἐξηρεύσαντο ἀνοίκειον ἐπωνύμιον καὶ ἄλλοι ἄλλοθενεὶς περιηγηταὶ (β), καὶ χωροῦμεν πρὸς τὸν σκοπὸν, τὸν λίθον, εἰ δυνατόν, ποτὶ τὰν σπάρτον ἄγοντες.

(α) Ἡ ἐπιγραφή, ἣτις εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς δυσμικῆς Πύλης τοῦ κατὰ τὴν Παλαιόπολιν ἐν Κερκύρα Ναοῦ τῆς Θεοτόκου, ἐμπαρεῖ νὰ ἐνισχύσῃ τὰ λεγόμενα, ὡς νομίζομεν. Ὁ Κτίτωρ διὰ νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ πάσαν ἐνδεχομένην καταδρομὴν ἀκροτομήθου τινὸς μεγάρου ἢ αὐτόχθονος Μελίτου ἐκντὸν καὶ τοὺς ἐπικοσμοῦντας τὴν εἰρημὴν Πύλιν μακροκίτους κίνας, ἐπέγραψεν. « Αὐτὴ ἡ Πύλι Κυρίου, Δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ » καὶ « Ἑλλήνων Τεμένη καὶ Νεοὺς ἐξελαπέξας. » κτλ. Ἀς μὴν ὑπολάβῃ ὁμοῦς ὅτι ἀναγνώσας ὅτι ἀνεδέχθημεν ἢ ἀθώωσωμεν καὶ τινὰς ἀξιοκατακρίτους ὁμοθετοῦς μας, αὐτόχθημα τῶν Βανδάλων καὶ Γόθων μμηπτάς. ἐλπίζομεν δὲ ὅτι οἱ Ἀρχαιοκἀπηλοὶ καὶ Ἀρχαιομάχοι αὐτοὶ, θέλουσι συμμορφωθῆ τοῦ λοιποῦ μὲ τῆς Κυβερνήσεως τὰ Διατάγματα πρὸς δόξαν αὐτῶν καὶ παῦσιν τῆς ἀδολεσχίας πολλῶν.

(β) Εἴθε ποτε μεταξὺ αὐτῶν νὰ φηνῆ τις Γαμαλιήλ, καὶ τοὺς συμβουλεύσῃ ὑπερῶν, ὅσα κ' ἐκείνος τὸ Ἰουδαϊκὸν Συνέδριον (πρᾶξ. Ἀποστ. Κεφ. Ε. 38 καὶ 39)

Τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιγραφῆς ἀκριβῆς ἀντίτυπον εἶναι τὸ ἐξῆς.

ΑΡΧΙΚΛΗΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΕΟΣ ΚΑΙ ΔΑΚΙ
ΔΑΜΑ ΑΡΧΙΚΛΕΟΣ ΚΛΗΝΙΠΠΑΝ ΤΑΝ ΑΥ
ΤΩΝ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΘΕΟΚΟΛΗΣΑΣΑΝ ΑΡΤΕΜΙΤΙ
ΟΠΙΤΑΙΔΙ

Ἀπαράλλακτον τῆς ἐπιγραφῆς ἀντίτυπον ἔχει ἐκδεδομένον καὶ ὁ K. R. Walpole, περὶ τῆ ὁποῖς ἀρκέμενοι ἐπὶ τῆ παρόντος νὰ εἴπωμεν μόνον ὅτι ἀπεσιώπησε τὴν διόρθωσιν τῆς λέξεως Κληνίππαν, μολονότι ἐλέγχει τὸν K, Chandler ὅτι ἐξέδωκε Κληνίππαν καὶ ἐπιφυλάττοντες νὰ φέρωμεν ἀλλαχῆ τὰς ἀναλόγους ἐνστάσεις πρὸς ἀκύρωσιν τῆς παρ' αὐτῆ ἐρμηνείας, ἀρχόμεθα πρῶτον ἀπὸ τὴν ὁποίαν μᾶς ἔχει δημοσιευμένην ὁ K. de Saint-Sauveur ἐπιγραφὴν (Τόμ. Γ'. σελ. 104), τὴν ὁποίαν βλέποντες σρεβλωμένην, διότι φέρει ΑΡΤΙΜΙΤΙ, ἀντὶ ΑΡΤΕΜΙΤΙ, καὶ ΟΠΙΤΑΙΔΙ ἀντὶ ΟΠΙΤΑΙΔΙ, καὶ ἀναγινώσκοντες ὅσα λέγει εἰς τὴν ἐξῆς σελίδα, εὐκόλως πληροφορούμεθα ὅτι δὲν εἶχε τόσην ἔφεσιν νὰ σκεφθῆ μήπως ἀνακαλύπητι παραμελημένον, ὅσον νὰ διασύρη ἀνυποσόλως θρησκευτικὰ ἔθιμα, θεατρίζων Ἱερεῖς καὶ κατοίκους μὲ τὴν συνήθησιν δηκτικὴν ἀθυροσομίαν φέρομεν δευτέρον καὶ τὸ τῆ K. Goodisson ἀκριβῆς, ὡς λέγει (σελ. 187), ἀντίγραφον (α), τὸ ὁποῖον παραβάλλοντες μὲ τὸ ἰδικόν μας εὐρίσκομεν τὴν ὁμολογίαν τῆ ἐκδοῦσ διαφω-

(α) Κρίνομεν περὶ τὸν ἄναρρέωμεν τὸ δημοσιευμένον ἀντίγραφον τῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ τὸν K. Hughes, τόμ. Α. σελ. 154. ἐκδ. β. διότι φέρει εἰς τὸν δευτέρον στίχον, Ἐλενίππαν τὴν ἑαυτῶν, ἀντὶ Κληνίππαν τὴν ἑαυτῶν, παραλείπει τὸ, θεοκολήσουσαν, τὰς δὲ τελευταίας λέξεις ΑΡΤΕΜΙΤΙ ΟΠΙΤΑΙΔΙ, φέρει Ἀτέμιδι Ὀπιτίδι φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἐγένετο αὐτόπτης, ἀλλ' ἀντέγραψε κἀνὸν ἀντίγραφον, γέννημα τῆς κεφαλῆς κεινοφανοῦς τίνος ἀρχαιολόγου.

νῶσαν πρὸς τὴν ἀλήθειαν· διότι φέρει θεοκολήσουσαν ἀντὶ θεοκολήσουσαν, καὶ Ἀρχικλῆος ἀντὶ Ἀρχικλῆος, τὰ ὁποῖα ἐμπορεῖ τις ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἀβλεψίαν τῆ τυπογράφου· ὅταν ὅμως παρατηρήσωμεν καὶ τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος Goodisson ἔχει δημοσιευμένην τῆς ἐπιγραφῆς “ἐρμηνείαν, μεταφράζων αὐτολεξεί τὸν K. de Saint-Sauveur, “Ἀρχικλῆς ὁ υἱὸς τῆ Ἀριστομένης καὶ Ἀλκιδάμης σύζυγος “τῆ Ἀρχικλῆος ἀφιερώσαν τὴν θυγατέρα τὴν Κληνίππην εἰς τὴν Ὀπιτιδίαν Ἀρτεμίν, (α), καὶ εὐρωμεν ὅτι παραμελεῖ ὀλοτελῶς τὴν μετοχὴν, θεοκολήσουσαν, ὡς ὁ διδάσκαλός τις, λέξιν ἀπὸ τὰς ἑσσιωδεσέρας διὰ νὰ χειραγωγῆσεν πρὸς τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν, νομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἐκτὸς πάσης κατακρίσεως εἰάν εἴπωμεν, ὅτι ὁ K. Goodisson παρακολοθεῖ τὴν τυφλοῖς ὄμμασι τὸν διδάσκαλόν τις, παρημέλησεν ἐννοίας καὶ ἐρμηνείας, καὶ ἐφιλοτιμήθη νὰ τὸν ὑπερβῆ εἰς τὰς παρατηρήσεις, ἀναμασσῶν καὶ συνιζῶν προσοχῆς ἄξιον (σελ. 199), ὅτι ὁ Ῥωμαῖος Ποιητῆς ἐπιθανολόγησε. ποῖς δηλαδὴ ἐν καιρῷ πολέμου καὶ Ἑλληνικῆς πολιορκίας ἐδύνατο νὰ προφέρῃ εἰς τὰς διχονοῦσιν συμπολίτας τε σωτηριῶδεις λόγους κατὰ τῶν πολιορκητῶν, ὁ πιζὸς τῆς πατρίδος τε πρόμαχος· Ὅθεν κρίνοντες ἀνοίκειον νὰ εἴπωμεν περισσότερον, μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀνασκευὴν τῆς ἐρμηνείας, τὴν ὁποίαν κοινῶς ὄλοι, ἐκτὸς τῆ κυρίως R. Walpole, ἔκαμαν ἢ ἐδέχθησαν, ἀπὸ προειδοποιήσωμεν τὸν ἀναγνώστην ὅτι τὴν τελευταίαν τῆς ἐπιγραφῆς λέξιν ΟΠΙΤΑΙΔΙ ὄλοι ἐν γένει θεωροῦντες ὡς ἰδιάζον τῆς Ἀρτέμιδος ἐπίθετον, οἱ μὲν Ἑλληνισαὶ ἀφῆκαν ἀνερμήνευτον μεταγλωττίζοντες αὐτὴν κατὰ γράμμα,

(α) Archicles the son of Aristomenes, and Alkidama Wife of Archicles have devoted their daughter Klenippa, to the Optidian Diana. Ἴδού καὶ τὸ ὀδηγήσαν τὸν κύριον Goodisson Γαλλικὸν πρωτότυπον τοῦ K. de Saint-Sauveur: Archiclès, fils d'Aristomènes, Alcidama, femme d'Archiclès, ont Consacré Cléuippe, leur fille à Diane Opitides.

ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων λογίων οἱ μὲν ἰμεθηρμηνεύσαν κατὰ τὰς ὁποίας εἶχεν ἕκαστος μυθολογικὰς ἢ φιλολογικὰς γνώσεις (α), ὁ δὲ κύριος Φιλητᾶς μόνον εἰς τὴν ἔννοιαν συμφωνῶν ἠθέλησε ν' ἀκρωτηριάσῃ τὴν ἐπιγραφὴν, καὶ διὰ τὸ ἀναδειχθῆ ὑπέρτερος τῶν ἄλλων, ὡς εἰν ἐκράτει εἰς χεῖρας τὴν Πανάκειαν, τὴν ἐθεράπευσεν ἐπιτυχέστατα, ἀντικαταστήσας τὸ ἐπίθετον ὀρθωσίᾳ, διότι τὸ πρῶτον καὶ ἀληθὲς δυσεύρετον ὁπωσὲν ἐνέβαλεν ὅλος εἰς ἀφόρητον ἀμηχανίαν.

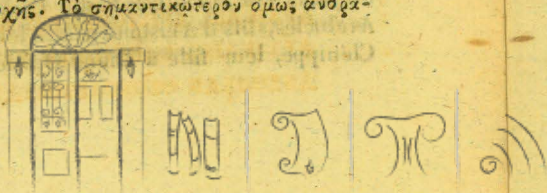
Ἡ πανδήμως λοιπὸν παραδεδεγμένη τῆς ἐπιγραφῆς ἔννοια εἶναι.

„Ὁ Ἀρχικλῆς τῆς Ἀρισομένης καὶ ἡ Ἀλκιδήμη τῆς Ἀρχικλῆος τὴν θυγατέρα τὴν Κλεινίππην ἀφιέρωσαν διὰ τὴν θεοκολήσῃ (δηλ. νὰ γείνη Ἰέρεια) εἰς τὴν Ἀρτεμιν τὴν... κτλ. „

Ἄνισως τῶρα παρατηρήσωμεν μόνον πῶς ἐξηγήθη ἡ μετοχῆ, θεοκολήσασαν, δὲν ἀπαντῶμεν ἕδεμίαν δυσκολίαν νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀντίστροφον καὶ ἀκατάλληλον ἐρμηνείαν, ἡ ὁποία ἠθέλεν εὐδοθεῖσθαι, (παραμελεμένης πάντοτε τῆς ἀξιοσημειώτης λέξεως ΟΠΙΤΑΙΔΙ,) εἰν ἡ μετοχῆ θεοκολήσασαν, ἦτον, ὡς ὁ Κ. Φιλητᾶς ἐσφυρηλάτησε, θεοκολήσασαν. διότι τότε, ὡς μέλλον, ἠθελε περικλείει μελέσης πράξεως ἔννοιαν, ἐνῶ ὁ ἀναρθρος ἀόριστος θεοκολήσασαν φανερόντι παρελθῶσαν πρῶξιν (β). Ἀπὸ τὴν τοιαύτην λοιπὸν μετοχῆν θεοκολήσασαν ἐμπορεῖ ἕκαστος νὰ ἐξάξῃ ὅτι τῆς ἐπιγραφῆς ἡ ἔννοια δὲν εἶναι ἡ ἀνωτέρω ἠθεῖσα, καὶ νὰ εἴπῃ ἀνερωθριάσως ὅτι ἡ Κλεινίππη ἦτον Ἰέρεια τῆς Ἀρτέμιδος πρὶν συντεθῆ ἡ ἐπιγραφὴ, καὶ ὅτι οἱ γονεῖς τῆς Κλεινίππης δὲν ἐσκόπευον νὰ φανερώσῃν

(α) ὡς, τιμωρὸν τῶν ἀνθρώπων, τιμωρὸν τῶν νεκρῶν, προσάτιν κτλ. κάποιος τέλος πάντων τὴν ὑπέθεσεν σημείωσιν τῆς ἐποχῆς. Τὸ σημαντικώτερον ὅμως ἀνδραγάθημα εἶναι ἡ ἐξάλειψις.

(β) ἰδὲ Φ. Β. Γ. Δ. ΡΚΔ. 5.

διὰ τῆς ἐπιγραφῆς ὅτι ἀφιερώνον τὴν θυγατέρα τὴν διὰ τὴν γείνη Ἰέρεια τῆς Ἀρτέμιδος (θεοκολήσασαν Ἀρτέμιδι), ἀλλὰ τὴν θυγατέρα τὴν Κλεινίππην Ἰέρειαν ἐκ πολλῶ ἕσασ τῆς Ἀρτέμιδος (θεοκολήσασαν Ἀρτέμιδι) πιθανόν ὅτι ἔκαμαν ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον νὰ ὑπονοήσωμεν δὲν δίδει νύξιν ἕδεμία ἀπὸ τὰς λοιπὰς λέξεις, εἰμὴ μόνον ἡ πολυώνυμος καὶ ἐξαλειφθεῖσα τελευταία, δηλ. ἡ ΟΠΙΤΑΙΔΙ, τὴν ὁποῖαν μὴ ἐννοήσας καὶ ὁ Κ. Walpole, ἠπατήθη εἰς τῆς ἐπιγραφῆς τὴν ἐξήγησιν. Ἀρῶ λοιπὸν ἕως ἐδῶ ἐφωράθη ταλαντευομένη, ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν, ἀνοίκειος ἡ γενομένη ἐξήγησις τῆς ἐπιγραφῆς ἀπὸ ὅλος σχεδόν, μὲ τὴν πολυθρύλλητον πολυωνυμίαν τῆς γονιμοτάτης ἐρᾶς τῆς, ἅς ἴδωμεν τῶρα καὶ ποῖαν ὁ Ἕλληνας Κ. Φιλητᾶς ἐδογματίσῃ τῆς ἐπιγραφῆς παραμόρφωσιν, διὰ τὴν ἐκθλίψῃ ὁποῖαν καὶ οἱ λοιποὶ ὑπέθεσαν ἔννοιαν, καὶ παρακαλῶμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ φυλάξῃ τὴν ψῆφόν τε, ἕως νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέρας.

Καὶ αὐτόπτης τῆς πρωτοτύπου γενομένος, καὶ μὲ ἀκριβὲς ἀντίτυπον ἐφωδιασμένος, καὶ, ὡς θέλωμεν ἰδεῖν ἀκολέθως, ἀπὸ λαμπρὰν ἔκδοσιν τῆς ἐπιγραφῆς ὀδηγούμενος ὁ Κ. Φιλητᾶς, δὲν ἠξίωσε νὰ διεάσῃ περὶ τῆς παραδεδεγμένης ἐννοίας, ἀλλὰ προσθαφαιρῶν καὶ παραμορφῶν τὴν ἐπιγραφὴν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς κεχρηνότητος, τὴν ἀνέλυσεν ἐπὶ δοκτωρικῆς καθέδρας μὲ ὅσας θέλωμεν ἀναφέρειν ἀρχαιολογικὰς τε εἰκασίας καὶ ἀκολουθῶν ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς λοιπῆς, πηδῶν δὲ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, ὡς πρὸς τὸ κείμενον, κατέσρωσεν ἐπὶ τῶ πίνακος τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν, ἐλέγχων τὴν ἀπροσεξίαν τῆς ἀντιγράψαντος.

Ἐπίγραμμα

ΑΡΧΙΚΛΗΣ ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΕΟΣ ΚΑΙ ΑΛΚΙΔΑΜΑ
ΑΡΧΙΚΛΕΟΣ ΚΛΗΝΙΠΠΑΝ ΤΑΝ ΔΥΤΩΝ ΘΥΓΑΤΕΡΑ
ΑΝΕΘΗΚΑΝ ΘΕΟΚΟΛΗΣΟΥΣΑΝ ΑΡΤΕΜΙΤΙ ΟΠΙΤΑΙΔΙ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Παραλείποντες ἤδη τὸ γενόμενον παραγέμισμα εἰς τὴν ἐπιγραφὴν μετὰ τὴν λέξιν, ἀνέθηκαν (α), καὶ τὸ σφυρηλάτημα εἰς τὴν λέξιν, θεοκολήσασαν, μεταβαίνομεν εἰς τὰς τοῦ Κ. Φηλητᾶ παρατηρήσεις διὰ νὰ εὑρεθῇ ἡ ἀληθὴς ἔννοια.

Παρατηρήσεις.

Α'. Σύνταξις.

Ἀρχικλῆς Ἀριζομένεος (Ἀριζομένες) καὶ Ἀλκιδάμα (Ἀλκιδήμη, ἡ γυνὴ) Ἀρχικλῆς (θυγάτηρ) ἀνέθηκαν τὴν αὐτῶν θυγατέρα ΚΛΗΝΙΠΠΗΝ Ἀρτέμιδι ΟΠΙΤΑΙΔΙ, Θεοκολήσασαν, (διὰ νὰ θεοκολήσῃ δηλ.) εἰς τὴν Ἀρτεμιν τὴν κτλ.

Β'. Σφάλματα.

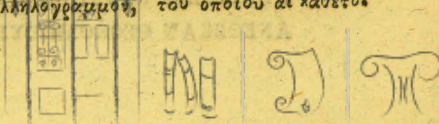
Α'. ΚΛΗΝΙΠΠΑΝ. „ Τὸ ὄνομα τῆτο μετὰ τὸ νὰ εἶναι „ σύνθετον ἀπὸ τὸ Ἴππος καὶ κλεινός, εἶναι λάθος „ γραμμικόν, καὶ πρέπει νὰ ἦναι μετὰ ΕΙ, καὶ ἴσως ὁ ἀντιγραφεὺς (β), νὰ ἔσφαλεν εἰς τὴν ἀντιγραφὴν. διότι τὸ „ εἰ ἐγράφετο ἀπὸ τὴν παλαιὰς ἔτω ΕΙ (γ). „ καὶ τὸ ἐξέλαβεν ὡς Η „.

Β'. ΘΕΟΚΟΛΗΣΟΥΣΑΝ. „ Δὲν εὑρίσκεται εἰς κανένα „ Συγγραφεὴ τοιαύτη μετοχή, ἀλλὰ εἰς τῆτο μόνον τὸ ἐπιγράμμα, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν ὁ Ἄγγλος Chandler, ἀφ' οὗ

(α) Τὴν γελοῖαν παραδοχὴν τοῦ, ἀνέθηκαν, θέλει γνωρίσει ὁ ἀναγνώστης ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα.

(β) Ἀντιγραφεὴ ἔνωσεν νέον τινα Ζακύνθιον, ὅστις τῷ ἐνεχείρισεν ἀκριβέστατον ἀντίτυπον. ἀλλὰ διὰ νὰ γείνουσι αἱ φιλολογικαὶ παρατηρήσεις διὰ τὸ σκοπούμενον, ἀπεδόθησαν εἰς τὸν ἀντιγραφεὴ διὰ τοῦ ἴσως ὅλα τῆς ἀπροσεξίας τὰ σφάλματα.

(γ) Διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν καταλλήλων σημείων πρὸς πράξασιν παλαιογραφικῶν χαρακτήρων ἀναγκασθόμεθα νὰ τοὺς περιγράψωμεν ὅσον τὸ δυνατόν διὰ λέξεων. Εἰς τὸ ΕΙ ἡμεσθαί κεραία τοῦ Ε ἤπτετο τὸ ἐπιφερόμενον Ι, ὡς τὸ ΕΙ συνεχέτο μετὰ τὸ Η. ἀντὶ δὲ τοῦ Θ ἐγράφετο πολλάκις ἐν παραλλήλογραμμῇ, τοῦ ὁποῖου αἱ κάθετοι πλευραὶ ἰσότητος διὰ τρίτης παραλλήλου.

„ ἔλαβε μετὰ τὴν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Ἑλλάδα περὶ ῥιήγησίν τε (α). Τῆ Θεοκολήσασαν τὸ ἐπίθετον, Θεοκολός, εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸν Πανσανίαν Κεφ. ιε. πλὴν „ ἐσφαλμένως, θεοκολότῳ, τὸ ὁποῖον ἐδιόρθωσεν ὁ Κ. „ Α. Κοραῆς, θεοκόλωτε. Θεοκόλος δὲ σημαίνει, ὅστις δὲ „ λεύει τὸν ναόν. Καὶ ἐμπορεῖμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι κατὰ „ τροπὴν τῆ Ρ, εἰς Α, θεοκόρος θεοκόλος. „

Ἀφ' οὗ ἔκαμεν ἕως ἰδῶ τὰς φιλολογικὰς τε τῶντι σκέψεις καὶ εἰκασίας, χωρὶς ἂν ἀναφέρῃ κἄν, ὅτι εἰς τὸ ἀντίτυπον, τὸ ὁποῖον τῷ ἐνεχείρισθη, εὑρίσκεται γεγραμμένον, Θεοκολήσασαν, ὅτι καὶ ὁ Κ: Chandler, ὅχι μόνον ἔχει δημοσιευμένην τὴν μετοχὴν ὡς ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ ἐξηγητήσαν ὡς ἀόριστον (β), ἂν ἐξαπροσεξίας ἢ παραλήψασα παραμορφωθῇ, ἐπεχείρησε τὴν ἐξήγησιν. Προσεγγίσας δὲ εἰς τὴν λέξιν ΟΠΙΤΑΙΔΙ, ἀνεπαύθη ἐπὶ ποσόν καὶ διὰ νὰ εὐδοκῇ ἡ ἔννοια, τὴν ὁποῖαν ἀντέγραψεν ἢ εὐσκόπως ἐπετόρησεν, ἐδογματίσεν ὅτι ἡ λέξις ΟΠΙΤΑΙΔΙ πρέπει ἐξαλοφάσεως νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ ΟΡΘΩΣΙΑΙ (ὀρθώσιαι), διὰ τὰς ἐξῆς φιλολογικὰς καὶ παλαιογραφικὰς τε παρατηρήσεις.

1 „ ΟΠΙΤΑΙΔΙ (ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος) Δὲν εὑρίσκεται „ τοῦτον ἐπίθετον, ἴσως λοιπὸν ἀντὶ τῆ ΔΙ εἶναι ΑΙ (δηλ α), „ ἐκληφθέντος τῆ Α ἀντὶ Δ ἀπὸ τὸν ἀντιγραφεὴ: ἐπειδὴ οἱ „ παλαιοὶ τὸ δ, ἔτις ἐγράφον Α, καὶ παρατεινομένων τῶν „ σκελῶν, ἐγένετο Α. Ὁ ἀντιγραφεὺς λοιπὸν παραμελήσας „ τὴν μικρὰν τῶν σκελῶν παράτασιν, ἦτις πιθανὸν καὶ νὰ

(α) Ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν ταύτην ἐμπορεῖ ἕκαστος νὰ συμπεράνῃ ὅτι τρεῖς ἀναμειβήτατοι μαρτυροῦσι δηλ. τὸ ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ ἀντιγραφεὸς, ἢ εἰς τὴν προσέχῃ σημειώσιν τοῦ Κ. Chandler ἐξήγησις τῆς μετοχῆς καὶ ἡ αὐτοψία, ἥσαν ἱκαναὶ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν παραμόρφωσιν τοῦ ἀόριστου εἰς μέλλοντά.

(β) Quae Sacerdos fuit Dianae Oritaidis, ἡ ὁποία δηλ. ὑπῆρξεν ἱερεὴς τῆς ... Ἀρτέμιδος. ἰδὲ Chandler inscript. ant. σελ. 86.

B

- „ ἐξηλείφθη ἀπὸ τὴν πολυχρονιότητα, ἐξέλαβε τὸ Α ὡς Α,
 „ καὶ ἀντέγραψεν ΟΠΙΤΑΙΑΙ ἀντὶ ΟΠΙΤΑΙΑΙ (δηλ.
 „ Ὀπιταία). „
 2 „ Τὸ Ρ τῆ ΟΠ ἐξέλαβεν ὁ ἀντιγράφου ὡς Η, ἀλλ’
 „ ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ τὸ Ρ ἔγραφον καὶ ἔτιω Η ἔμπορῶμεν
 „ νὰ εἰπώμεν ὅτι εἶναι Ρ καὶ ὄχι Η. „
 3 „ Τὸ μετὰ τὸ Ρ (Ρ) φαινόμενον Ι, καθὼς καὶ τὸ Ε,
 „ φαίνεται ὅτι εἶναι χαλασμένον Θ, διότι τῶν παλαιῶν τὸ
 „ Θ ἔγραφετο (α), ὅθεν ἔχομεν ΟΡΘ ..... ΑΙ. „
 4. „ Τὸ μετὰ τὸ ΟΡΘ, φαινόμενον ΑΙ, φαίνεται ὅτι εἶ-
 „ ναι χαλασμένον ΩΣ. διότι οἱ παλαιοὶ τὸ Ω ἔγραφον ἔτιω
 „ W, καὶ προσθέτοντες εἰς τὰ δεξιὰ ἄκρα δύο μικρὰς ὀρι-
 „ ζονοτίτες γραμμὰς, ἐσήμαινον τὸ ΩΣ, ἀεχόμενοι λοιπὸν
 „ τὴν τοιαύτην ἐξαναλογίας διόρθωσιν, εὐρίσκομεν ὅτι τὸ
 „ ΟΠΙΤΑΙΑΙ γίνεται ΟΡΘΩΣΙΑΙ (β). ὅθεν γράφε.
 „ Ἀρχικλῆς Ἀριζομένεος καὶ Ἀλκιδάμα Ἀρχικλέος
 „ Κλεινίππαν τὸν αὐτῶν θυγατέρα ἄν ἐθήκαν θεοκολή-
 „ ΣΟΥσαν Ἀρτέμιδι Ὀρθωσία !!! (γ). „

(α) Ἰδὲ ἀνωτ. σημ. γ. σελ. 8.

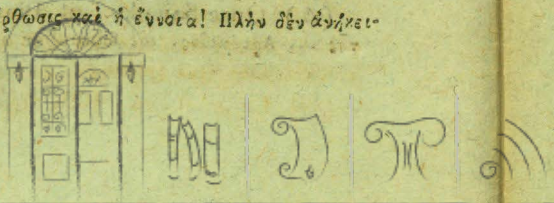
(β) Καὶ τῶντι τεχνικωτάτη ἀναλογία. διότι τὸ ἄθροισμα τῶν γραμμάτων τῆς λέξεως Ὀρθωσία (ἀγνώστου ὄρου), εἶναι ἴσον μετὰ τοῦ δοθέντος ΟΠΙΤΑΙΑΙ. Ἰσως δὲ τῆς ἐπιλύσεως ἡ μέθοδος, ἣτις ἐμπορεῖ νὰ ὀνομασθῆ, μεθόδος τῆς προσθαφαιρέσεως ἢ ἀντικαταστάσεως, εἶναι ἡ ἀκόλουθος. Παρατηροῦν ὁ κύριος Φ. ὅτι τὸ πρόβλημα ἦτο σχεδὸν ἄλυτον, ὡφελήθη ἀπὸ τὴν εἰρημένον ἀναλογικὴν μέθωδον οὕτω. ἠρέθησε πῶς γράμματα συνισῶσι τὴν λέξιν ΑΡΤΕΜΙΤΙ καὶ εὑρεν οὕτω, τὰ ὅποια ἀφου ἐγράψεν εἰς τὸ χεῖρ, ἐζήτησεν εἰς τὰ μυθολογικὰ συγγράμματα, ὡς εἰς γενικοῦς τύπους ἐπιλύσεως, ποῖον ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ο, καὶ λήγον εἰς Α, σύγκειται ἀπὸ ἑπτὰ γράμματα. φυλλολογῶν λοιπὸν καὶ μετρῶν ἀνήνεκσεν εὐτυχῶς τὸ Ὀρθωσία, εἰς τὸ ὅποιον ἀφου ἰεπρόσθεσε τὸ εἰς τὰ κεφαλαία προσγραφόμενον τῆς δετικῆς Ι, τὸ κατέστρεψεν ὀκαταγράμματον ΟΡΘΩΣΙΑΙ. καὶ ἐξελείψας τὸν ἀγνώστου ὄρου, ἀντικατέστρεψεν τὸν εὐρεθέντα, καὶ οὕτως ἔλυσε τὸ πρόβλημα.

(γ) Ἰδὲ τῶντι κολυμβητοῦ καὶ ἡ διόρθωσις καὶ ἡ ἐννοία! Πλὴν δὲν ἀνῆκε-

„ Ἄν καὶ καταπαρῶτον μᾶς ἐφάνη Ἡράκλειον πῆδημα ἢ διόρθωσις, ἢ αὐτοψία ὁμῶς (α) μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι τὸ διὰ τινας μόνον ἑλληνιστὰς συγγνωστὸν (β) τοῖσι τὸν ἐγχειρημα, εἶναι διὰ τὰς ὁμοιοθεῖς φιλολογοδόκτωρας Ἰκάριον πέταμα. Αἰὸ, νὰ ἀποτρέψῃ τὰς ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδῶντας, καὶ ὀδηγήσῃ τίνι τρόπῳ νὰ ἐξιχνιάζουσαν ἀκαινοτόμῳ τῆς Ἀρχαιότητος τὰ λείψανα σκοπεύουσα αὐτὴ ἡ Διαιτριβή, ἐξαιτεῖται τὴν προσασίαν τῆς φιλολογικῆς Ὀμηγύρεως, ἐνδεδυμένη τὸν ἰδιότροπον τῆς ἀληθείας ἱματισμόν. Καὶ ἂν μὲν, ὃ φιλόκαλοι Συνδρομηταί, ἐγκριθῆ ἄξια ὑποδοχῆς, τίτις τὸ ὄλον ὀφείλεται εἰς τὴν συνδρομὴν Σας ἂν δὲ, διότι ἡ αὐτεργόςτης, μολονότι διέσας ἀπὸ τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἐπιγραφῆς ὀδηγούμενος συνίλαβεν ἀμφιβολίας διὰ τὰς ἀλλοκότους παρεξηγήσεις, καὶ τολμηρὰς ἀκρωτηριάσεις τῆς ἐπιγραφῆς ἔσπευσε νὰ τὴν ἐνδύσῃ τὴν ἀξιοπρεπῆ αὐτῆς περιβολὴν, τὴν κατέστρεψε ἠακενδύτιν, ἀποδοκιμασθῆ παρὰ ἐλπίδα, καὶ τότε ἄλλος τις, „ χεῖρσιν μυχθιάδων καὶ ὄμμασι λοξὰ βλέπων, „ διαφῆξας τὴν περιβολὴν αὐτῆς, ἀναδείξῃ τὴν καταλληλότητα τῆς προτέρας, μὴν ἀμφιβάλλετε ὅτι ἡ φιλολογικὴ Ὀμηγύρις κατανοήσασα τὴν προθυμίαν τῆ εἰς ἑαυτὸν μόνον ἀναδεχομένη τὴν εὐθύνην συντάκτε, θέλει τὸν

εἰς τὸν Κ. Φ. τὸ βραχέϊον τίτου διὰ τῆς ἐννοίας τὴν ἀνάγκασιν, διότι καὶ ἄλλοι συνέπεσαν, ὅταν διὰ τὸ παρεγμῆμα καὶ τὸν ἐμφυλισμὸν τῆς ἐπιγραφῆς, διὰ κα τὴν καταστάσῃ τῆς ἀποστολικῆς καὶ ἰδιοτυχησῆς.

(α) Ἡ ἐπιγραφή ὄχι μόνον εἶχε ἀξίμῳ καὶ ἐκτελέσει μὴ παρῆσαν οὕτε ἔχει ἀποστολικὴς ἢ χρονικῆς ἐπιζῆσις, ἀλλὰ καὶ δικταρεῖται μετὰ τὴν ἀπαιτούμενον προσοχίαν. διότι, ἐκτὸς τοῦ κληδονατοῦ αὐτὴν κρατῆδου τῆς ἐπὶ τῆς Ἐραπίδος Ἰερῆς Βουλῆς, εἶναι προσημετωμένη εἰς τὴν ἐπιγραφῆσιν τῆς πλαιῶς ἐπιφάνειαν μὴ ἰσομετρήσῃ σκεῖς ἀποσπασμένη ἀπὸ τὸν ἐφημερῆ ἰατῆα, ὅσακις ἡ περιέργεια ὀδηγήσῃ τινὰ ἐκεῖσε.

ἀπαξιώσει τῆς φιλανθρωπικῆς συγγνώμης τῆς προτιρεπομένη
διὰ τῆς ἐξῆς πανδήμου ἐξομολογήσεως.

„ ἀασάμην, ἐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι. „

Παραλείποντες ἐντοσῶν ὅτι περὶ τῆς ἀκαταλλῆς ἐξη-
γήσεως τῶν ἑλληνιστῶν καὶ ἄλλων ἐπιθανολογήσαμεν, ὡς
ἀναλάβωμεν ἤδη τὰς παλαιογραφικὰς τῆ Κ. Φ. εἰκασίας καὶ
ἀντιπαραθέσωμεν ὅτι καὶ ἡμεῖς μὲ ἀόπλον ὀφθαλμὸν ἐδυ-
νήθημεν νὰ ἐξάξωμεν ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν.

Α' Κληνίπλαν. Ἡ ἐτυμολογικὴ διόρθωσις ταύτης τῆς συν-
θέτου λέξεως εἶναι ὀρθή, μὲ ταύτην μόνην τὴν διαφορὰν,
ὅτι τὸ λάθος τῆ λιθοξόου ἀπεδόθη εἰς τὸν ἀντιγραφέα.

Β' Θεοκολήσσαν. Ἡ φιλολογικὴ παρατήρησις τοῦ
ἐπιθέτου Θεοκόλου (ε) ἀντὶ Θεοκολότου, ὡς κριτικώτατα δι-
όρθωσεν ὁ ἀοιδῆμος Κοραῆς, εἶναι βραβευτέα, ὡς εἶναι κα-
λὴ καὶ ἡ γενομένη ὑπὸ τῆ Κ. Φ. παρατήρησις περὶ τῆς πα-
ραγομένης ἐξ ἐκείνου τῆ ἐπιθέτου μετοχῆς Θεοκολήσσαν,
μὲ ταύτην μόνην τὴν σημαντικωτάτην διαφορὰν, ὅτι περὶ
τῆς παραληψῆς ΣΑ δὲν ἔγεινεν ἐδὲ μινεία, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ
ἀντίγραφα τῆ ἀντιγράφαντος, καὶ τὰς ἐκδόσεις τῆ Chandler
καὶ τὰς αὐτοψίας τῆ Φιλητᾶ, ἀπεισιωπήθη, ὡς νὰ μὴν ἦτον
ἀόριστος, ἀλλὰ καθαρώτατος μέλλων.

Μένει τῶρα νὰ παρατηρήσωμεν καὶ τὰς γενομένας και-
νοτομίας διὰ νὰ καταβυθισθῇ ἀποκοπεῖσα ἡ τελευταία λέξις

(ε) Ὅσον καὶ ἂν ἐσπευσα νὰ εὑρω τὴν διόρθωσιν τῆς λέξεως ταύτης εἰς τὰ παρὰ
τοῦ Ἀοιδῆμου Κοραῆ ἐκδοθέντα βιβλία, μοὶ ἐβλήθη ἀδύνατον ἐσμπέμναι δὲ,
ἀνίσως τὴν εἰς τὸ λεξικὸν τοῦ Κ. Γαζῆ φερομένην τῆς λέξεως διόρθωσιν, δὲν ἀπέ-
δωκε κατὰ λάθος εἰς τὸν Κοραῆν ὁ Κ. Φιλιππῆς, ὅτι εὑρίσκειται ἡ λέξις εἰς κενὴν
ἀφ' ὅσα φερούμαι. Ὁ Κύριος ὅμως Chandler κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Συνταγμα-
τάρχου Leak, ἀναφέρει ὅτι καὶ ὁ Κ. Facius ὑπέθεσεν ὅτι ἡ εἰς τὸν Πανσανίαν
(Ἡλιακ. Α. κεφ. ΙΕ) εὑρισκομένη λέξις Θεοκολότου πρέπει νὰ γράφηται θεολό-
λου· προσθέτει περιπλῆξον ὁ ἐκδότης ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἀδιακρίτως μεταχειρίζοντο, θεο-
κόλος καὶ θεολόλος.

ΟΠΙΤΑΙΔΙ, καὶ ὀρθοσατήση ἡ ἐρὰ τῆ ὄλε μὲ τὴν ὀρθὴν
ἀντικατάστασιν τῆς λέξεως Ὁρθωσία Βαίνοντες λοιπὸν
ἐπὶ πραγματικῆς καὶ ἐδραίας βάσεως, ὅποια εἶναι καὶ ἡ ἐ-
πιγραφοφόρος πλάξ, λέγομεν ὅλαι εἰ γινόμενα ὑπὸ τῆ Κ.
Φ. παρατηρήσεις καὶ διασκέψεις ματαιούνται, ὡς δοξασίου
ἀνυπόστατοι, ἂν τις θελήσῃ νὰ δώσῃ πίσιν εἰς τὸ ὅποιον
ἡμεῖς ἀνεφέραμεν τῆς ἐπιγραφῆς ἀκριβὲς ἀντίτυπον, ἢ καὶ
νὰ γείνη αὐτόπτης τῆς ἀρχαίου ἐπιγραφῆς, ἥτις ἐγχαραγμένη
εἰς σκληρότατον μάρμαρον, μεμακρυσμένον ἀπὸ τὴν παν-
δαμάτερα ἐπιρροὴν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν, δια-
τηρεῖται ἀναλλοίωτος, μὴ παρισάνουσα ἐδὲ ἴχνος ἀτμοσφαι-
ρικῆς ἐπιρροῆας, ἀλλ' ἐξεναντίας εὐανάγνωστος καὶ εἰς τὰς
ἀμυήτας τῆς Ἑλληνικῆς παλαιογραφίας, κραυγάζει προτει-
νουσα ἐκ τῆς πλακῆς τὴν ἐρᾶν τῆς ΟΠΙΤΑΙΔΙ. Ὅθεν ἀπορῆ-
πιοντες τὴν ἐπὶ τῆς λέξεως ΟΠΙΤΑΙΔΙ γενομένην Β' Γ'
καὶ Δ' παρατήρησιν, διότι καὶ οἱ λίθοι κράζον τὴν ἀλή-
θειαν, ὡς ἀναβῶμεν εἰς τὴν πρώτην, περὶ τῆς ὁποίας ἀφ᾽
παραλλέλωμεν κατὰ μέρος τὰς γενομένας εἰκασίας, ὡς ἀκῶ-
σωμεν μόνον τί λέγει ὁ ἐξηγητῆς, καὶ φέρωμεν εἰς μέσον
τὰς ἰδικὰς μας μέτινας ἐνστάσεις καὶ ἐρωτήσεις.

1. ΟΠΙΤΑΙΔΙ. (ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος) „ Δὲν εὐρί-
σκειται, λέγει, τοιοῦτον ἐπίθετον. ἴσως λοιπὸν κτλ. Δεχόμενοι
λοιπὸν τὴν τοιαύτην ἐξαναλογίαν διόρθωσιν, εὐρίσκομεν,
λέγει, ὅτι τὸ ΟΠΙΤΑΙΔΙ γίνεται ὀρθωσία. „

Ἐπιτυχέστατα! Πλὴν ἐρωτῶμεν. Ἄν τὸ ἐπίθετον ΟΠΙ-
ΤΑΙΔΙ δὲν ἀπαντᾷται πῶποτε, ἀντὶ ν' ἀποδοκιμάσωμεν
αὐτὸ ἐγγλυμμένον ἤδη εἰς τὴν μαρμαρίνην πλάκα, δὲν εἶ-
ναι συγγνωστότερον νὰ φυλλολογήσωμεν τὰ λεξικά, μήπως
εὑρεθῇ πῶθενά καμμία ἀπνοχαιωμένη ὁμόφωνος ἱεζική λέ-
ξις, ἀπὸ τὴν ὁποίαν νὰ πιθανολογήσωμεν τὰ γενέθλια τῆ
ἐπιθέτου ταύτης. Καὶ ἐπειδὴ τὸ Θεοκολήσσαν εὐρίσκειται
εἰς ταύτην ἄνευ τῆς ἐπιγραφῆς, ἀράγε δὲν ἐμποροῦμεν νὰ

δογματίζωμεν ἀνεπιβεβαιώτως ὅτι καὶ τὸ ΟΠΙΤΑΙΔΙ πιθανόν νὰ ἦναι ἐπίθετον, εὐρισκόμενον εἰς ταύτην μόνην τὴν ἐπιγραφὴν, σχηματιζόμενον κατὰ τὴν ἐξῆς σχολαστικὴν μέθοδον, ζηριζομένην ἀκλονήτως ἐπάνω εἰς λεξικά καὶ καθαρὰς γραμματικὰς κανόνας; παραδ. χάρ.

Εἰς τὰ λεξικά ἐκτὸς τῶν λέξεων, ὀπίπης, ὀπίτων, ὀπιπτεύω κτλ. ἀπαντᾷται καὶ ἡ λέξις, Ὀπίων, συνώνυμος τῷ ὀπίτων, (ὁ βλέπων ὀλόγυράς, ὁ παρατηρητής, ὁ ἐπιμελητής, κτλ.). Τὴν λέξιν ὀπίων, ἂν θεωρήσωμεν ὡς μετοχὴν τῆ ἀφῆτης ῥήματος, οπιω, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔχεν περὶ τὰ τοιαῦτα οἱ καλοὶ Γραμματικοὶ ἄδειαν, σχηματίζομεν τὸ δηματικὸν ὄνομα, ὀπίτης, καὶ θηλυκὸν ὀπίτις, καὶ σφυρηλατῶντες αὐτὸ δυνάμεθα κατὰ παράτασιν νὰ τὸ καταστήσωμεν Ὀπιταῖς, γεν. Ὀπιταῖδος, δοτ. Ὀπιταῖδι, ἀκολουθῶντες ἐξ ἀναλογίας τὸ παράδειγμα τῷ Κωνσταντίνῳ Δασκάρῳς (α), ὁ ὁποῖος παράγει ἀπὸ τὸ ἴσομαι, τὸν χρυσόν, καὶ ἀπὸ τῆτον ἐτυμολογεῖ τὸν Χρῦσον, καὶ ἀπὸ τὸν Χρῦσον ἡμεῖς παράγομεν τῆς θογατρὸς τῆς τὸ ὄνομα Χρυσῆς, καὶ ἂν ἦναι Δωρικῆς διαλέκτου χρεια, Χρυσάς. Καὶ καθὼς ὁ Κωνσταντίνος, ἀπὸ τὴν Κελτικὴν ἢ Σκυθικὴν λέξιν Cwica, παράγει τὸ ὄνομα Κέρκυρα, ὁδὲ Formont, ἀπὸ τὸ Chiros ἢ Caros, παράγει τὰς Γοργόνας (β), οὕτω καὶ ἡμεῖς νὰ παράξωμεν ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ Ἑλληνικὴν τῆςλάχισον λέξιν, ὀπίων, ὀπίω, ὀπίτης, τὸ σκοπόμενον ἐπίθετον Ὀπιτῆς καὶ ΟΠΙΤΑΙΣ. Καὶ χωρὶς ν' ἀποκόψωμεν τὴν τελευταίαν λέξιν, τὴν ὁποίαν ἐσεβάσθη καὶ ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, ἀντικαθιστάντες ἄλλην Ἰσογράμματον, νὰ πιθανολογήσωμεν, μέσον γραμματικῆς καὶ λεξικῶν εὐρισκόμενοι, ὅτι ἡ Κλεινίππη ἀνιερῶθη Ἰέρεια εἰς τὴν Ἀρτεμιν τὴν Ὀπιταῖδα, δηλ. τὴν

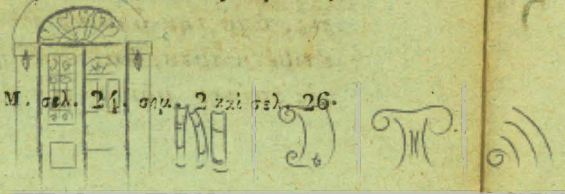
ἔφορον τῆ τοκετῆ, μογοσόκον, λοχείαν, ὠδίνων ἐπαρωγόν, προσάτιν, κερσοτρόφον, τιμωρόν, ἢ ὅπως ἄλλως θέλῃς νὰ τὴν ὀνομάσῃς Ἀρτεμιν, δικαιολογούμενοι μὲ τὸ „ Εἰς ταύτην μόνην τὴν ἐπιγραφὴν εὐρίσκειται τοιοῦτον ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ τῆς Ἰερείας αὐτῆς τὸ, θεοκολήσασαν „ ὅσον δὲ διὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, ὡς δῶση ὁποῖαν θελήσῃ ὁ ἀναγνώστης, διότι μὲ τὸ νὰ ἔμεινεν ἡ ἀληθὴς ἔννοια εἰς τὸν πύθμενα, εἶναι ἀδιάφορον καὶ ἀνεπίληπτον ἂν τις ἐξηγήσῃ τὴν λέξιν καὶ μὲ τὸ, πωλήτρια ὀπίω.

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἀκόσωμεν „ οὕτως ὅρος καὶ ἔτεκε „ μὴν „ περιοριζόμενοι εἰς ταύτας μόνας τὰς ἐνστάσεις, εἴτε νὰ παραξώμεν τῶν φιλοκάλων ἀναγνώστων τὸν ζόμαχον μὲ τὴν σχολαστικὴν ἐπεξεργασίαν τῆς λέξεως, διὰ νὰ ἐξαχθῇ τὸ θεβιασμένον ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος, ΟΠΙΤΑΙΔΙ, τὸ ὁποῖον διεγείρει δικαίως ἄσβεστον γέλωτα, εἰς τὸς ὅσοι ἐνασμένοντα νὰ σαρκάσωσι τὸς ἄλλας, ὅταν τὸς βλέπωσι κλάθοντας τὰ ἀσύγκλωσα, καὶ δίδοντας αἰτίαν εἰς πάντα νὰ ζητῇ λεκάνην, ὡς προχωρήσωμεν περαιτέρω ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ παλαιὰ κατὰσιχα, καὶ ἐξηχνιάζοντες τὰς ὁποίας ἡ πλάξ φωνάζει τῆς ἀκεραῖς ἐπιγραφῆς τελευταίας λέξεις. ΑΡΤΕΜΙΤΙ ΟΠΙΤΑΙΔΙ.

Ἀ. Ἀρτέμιτι. Τὸ πρὸ τῆς κλιτικῆς καταλήξεως τῆς λέξεως ταύτης σύμφωνον Τ, φαίνεται ἢ διὰ τὴν συγγένειον πρὸς τὸ ἀντίστοιχόν τε γλωσσικὸν Δ, ὅτι ἐξελαμβάνετο ἀντὶ τῷ Δ κατὰ τινα παραφράδα τῆς Δωρικῆς διαλέκτου, λείψανον τῆς ὁποίας διεσώθη εἰς ταύτην τὴν εἰς Δωρικὴν διάλεκτον γεγραμμένην ἐπιγραφὴν, ὡς παρόμοια λείψανα παραφράδων ἀρχικῆς τινὸς διαλέκτου εὐρίσκονται ἀναμειγμένα σποράδην εἰς σωζόμενας λέξεις, μαρτυρίας καὶ ἐπιγραφὰς (α), ἢ καὶ εἶναι παραδρομὴ τῷ λιθοξῷς, ὅστις ἀντι

(α) Φ. Β. Γ. Σ. Α. Σσμ. β.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ

ἀπόφθεγμα ἐγγλύφων ἐπὶ τοῦ κιονοσκήπωνος (α) ὀλιθοξόος, ἠπατήθη ἴσως ἀπὸ τὸ ὁμοιοσχημον τεσσαρων ἄλλεπαλλήλων γραμμάτων ΟΦΘΟ, καὶ παρέδραμε τὸ Θ, τὸ ὁποῖον μετὰ δευτέραν σκέψιν ἐνεχάραξεν ὑπὸ τὸ Φ καὶ Ο, περιλαβὼν αὐτὸ ἐντὸς ὑφέν — ἀποτεσματιζομένης ὑπὸ τὰ ἠθόντα δύο γράμματα Φ καὶ Ο. Βεβαιοῦται δευτερον ἀνίσως τις ἀναδραμῶν εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ Μελινάδου, εὐρη τὴν λέξιν ΚΛΗΝΙΠΗΑΝ, ὅπερ ὁ λιθοξόος ἀντι ΕΙ ἐνέγλυψεν Η ἐκ παρεδρομῆς.

Ἄλλ' εἰάν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι τὸ Θέμις εἰς τὴν γενικὴν ἀπαντᾶται ὄχι μόνον Θέμιδος κοινῶς, ἀλλὰ καὶ Θέμιτος Λαορικῶς καὶ Λακωνικῶς (β), δὲν μένει, νομιζόμεν, ἀμφιβολίας ἔχνος ὅτι ὁ λιθοξόος τὸ Ἄρτεμιδι, εἰς Λαορικὴν ἐπιγραφὴν, ἐνεχάραξε Λακωνικῶς μὲ Τ, ἌρτεμιΤι. Διὸ μεταβαίνοντες ἐλευθέρως εἰς ἐπίσκεψιν τῆς πολυωνύμου καὶ ὑποβρυχίως λέξεως ΟΠΤΑΙΑΙ, ἅς τὴν ἐκθυθίσωμεν ἐπιβοῶντες θαρρήειως, “ ὦ εἶα νῦν, ὦ εἶα πᾶς, εἶα μάλα. ” Ἰδὲ ἡ λέξις ἐφάνη πλὴν εἰς τοιαύτην ἡ ἀθλία κατάστασιν, ὥσα χωρὶς χειρουργικῆς συνέργειας ποτὲ δὲν θεραπεύεται. Ἐπειδὴ δὲ “ ἐ πρὸς Ἱατροῦ σοφῆ θροεῖν ἐπιδάς ἐπὶ τομῶντι πήματι “, ἅς ἐπικαλεσθῶμεν τὴν Ἄρτεμιν νὰ εἰρή τὸν ἀδελφόντης Ἡφραῖσον διὰ νὰ διχοτομήσῃ τὴν λέξιν, κατενεγκῶν τὸν ὀξύντε πέλεκυν κατὰ τὸ μεταξὺ τῆ Ι καὶ Τ

τοιαῦτα ὀνόματα, ὡς ἐτερόκλητα, μεταβαίνουσιν ἀδιαφόρως ἀπὸ τὴν Τρίτην εἰς τὴν Πρώτην Κλίσειν ὄχι μόνον κατὰ τὴν αἰτιατικὴν, ὡς Σωκράτη καὶ Σωκράτην, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν δοτικὴν, ὡς φαίνεται εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα.

(α) Ἡ ἐπίκλυτος ἐπιφάνεια τοῦ ἐπιμήκου μαρμαρέου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι ἐγγλυμμένη ἡ ἐπιγραφὴ, δίδει ὑπόνοιαν ὅτι τὸ σωμα τοῦτο πρότερον συνῆσα τὸν σκήπωνα ἢ κορμὸν μαρμαρέου κίονος, ὡς τοιοῦτοι κίονες εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν των Χαρίων Μελινάδου καὶ Βουγιάτου, εἰ μὲν ἐπὶ των ἰδίων βάσεων, οἱ δὲ ἐπὶ ξένωι, ἂν δὲν λανθανώμεθα, οἱ δὲ ἐγγυμμένοι χαμαί. (β) Ἰδὲ λεξ. ὑπὸ Κ. Μ. Κούμα ἐν λέξει. Θέμις.

διάσημα, μήπως τὰ μέρη ταῦτα ὄντα ἑτερογενῆ, συνήφθησαν ἐξ ἀγνοίας, καὶ συνέχον συνημμένα καὶ τὴν ἐννοίαν ἀποληφθεῖσαν, ὡς ὁ Μίλων, καὶ γενομένην Σχολαστικὸδρωτον. Ἰδὲ κατ' εὐχὴν ἡ λέξις διηρημένη εἰς δύο, ΟΠΙ, καὶ ΤΑΙ-ΑΙ. Ἄς λάβωμεν τῆρα τὸ πρῶτον μέρος, καὶ ἅς ἐρευνήσωμεν, ἂν ἀπαντᾶται πέποτε τοιαύτη φωνή.

Velocem interea superis in sedibus Opim
unam ex virginibus sociis sacrâque catervâ,
compellabat, et has tristi Latonia voces
ore dabat. .... Βιργίλ. Αἰνείαδ. XI. στίχ. 532-5. καὶ
At triviae custos Jamdudum in montibus Opis
Alta sedet summis, spectat que interrita pugnas
αὐτόθι. στίχ. 836-7. καὶ
Opis ad Aethereum pennis aufertur Olympum
αὐτόθι. στίχ. 867 καὶ

Atque Ephyre, atque Opis, et Asia Deiopeia
ὁ αὐτὸς Γεωργικ. βιβλ. Α. στίχ. 343. (α).

Ἐμφιβάλλει κανεὶς ἀναγινώσκων τὰς εἰρημένους τῆ Βιργιλίως στίχους, ὅτι νύμφη τις ἀγγελιαφόρος καὶ διασῶις τῆς Ἄρτεμιδος ἀνομάζετο Ὀπις; Ἄς ἴδωμεν τῆρα ἀνίσως καὶ ἡ ἰδία Ἄρτεμις εἶχεν ἰδιὸν τῆς ἐπίθετον, τῆς ὀπαδέτης τὸ ὄνομα. Α. Ὀπις, ἐν ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῆς Ἄρτεμιδος, ὡς θεᾶς ἐφορευέσης εἰς τὸν τοκετόν. (β)

Β. .... Οἱ εἰς τὴν Ἄρτεμιν ἀφιερωμένοι ὕμνοι ἀνομάζοντο Οὐπιγγες ἢ Οὐπιγγοί, παρὰ τὸ Οὐπις, ἐν ταῖς ἐπιθέταις αὐτῆς. (γ)

Γ. Ἐν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα τῆς Ἄρτεμιδος ἦτο καὶ τὸ Οὐπις (δ) ἀνομασθη δὲ αὐτῶ ἀπὸ τῆ πατρὸς τῆς Εὐπίδος ἢ

(α) Ὁ ὀπιφόρος οὗτος στίχος χρεωστῆται εἰς τὸν Κόμμα Π. Μερκάτην.

(β) C. C. σελ. 164. (γ) J. R. σελ. 217. (δ). Οὐπις ἀντὶ Οπις Ἰωνικῶς, ὡς Κούμα ἀντὶ Κόμα, Ἰδὲ λεξικ. ὑπὸ Κ. Μ. Κούμα.

Οὐπίος ἢ ἀπὸ τῆς τροφῆς, ἢ ἀπὸ τινος ὑπερβολείας γυναικὸς οὕτως ὀνομαζομένης, θυγατρὸς τῆ Βορέας, ἢ ἀπὸ τοῦ ὀπίξασθαι, τὸ φροντίζειν, ἐπειδὴ φροντίζει περὶ τῆ τοκετῆ. (α).

Α. Ὁ Spanheim ἀπέδειξεν, εἰς τὰ ὑπομνήματά τε εἰς τὸν Καλλιμάχον, ὅτι ἡ Ἄρτεμις ἐλέγετο ἐνίοτε καὶ Ὀπίς ἢ Οὐπίς. (β).

Ε. Ἀνάγνωθι καὶ τῆ Καλλιμάχου τὸν σίχον ἐκ τῆ εἰς τὴν Ἄρτεμιν ἔμμετρε, ὅπου λέγει, ὅτι Ὀπί, φασεφόρε. (γ)

Ἰδὲ τέλος πάντων καὶ ἐκτὴ ἀπόδειξις Ἀνίσως ὁ Κ. Φιλητᾶς, ἐνῶ κρατῶν εἰς τὸ χεῖρ τὰ γράμματα τῆ ΟΠΙΤΑΙΔΙ προσήρμοσεν εἰς αὐτὸ τὰ Ἰσογράμματά τε ἐπίθετα τῆς Ἄρτεμιδος, μετέβαινε ἀπὸ τοῦ ἐπίθετου Ὁρθωσία εἰς τὸ Οὐρεσίφοιτος, καὶ ἀπὸ τῆτο εἰς τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἐπίθετον, ἀναμφιβόλως ἤθελεν ἀπανήσει τὴν λέξιν Οὐπίς κ' ἐνθυμῆμενος ὡς καλὸς Γραμματικὸς τὴν μετοχὴν θεοκολήσασαν, ὅτε, ὡς εἶναι ἦτον ἀμύητος ἀρχαιολόγος, ἐξαλέκρων ὡς διὰ καινοτόμου σμυλῆς τὸ ἄθλιον ΟΠΙΤΑΙΔΙ, ἂν δὲν ἐπέβαλεν εἰς τὴν ἔννοιαν, ἤθελε τὴν ἀφήσει μετέωρον βέβαια, θεατρίζαν τὴν ἄλλοτε τῶν λοιπῶν ἐρμηνευτῶν. Ὅσον δὲ διὰ τὴν τελευταίαν λέξιν, ἤθελε δικαιοθῆ προφασισόμενος ὅτι τὸ μοναδικὸν τῆτο ἐπθετον τῆς Ἄρτεμιδος, σωζόμενον εἰς ταύτην μόνην τὴν ἐπιγραφὴν, ἴσως ἔγεινε παρανάλωμα τῆ Ἡφαίστης ἢ τῆ Ποσειδῶνος, ἢ παρημελήθη ἀπὸ τῆς λεξικογράφου, ὡς λέξεις πολλαὶ καὶ εἰς τῆ λαῶ τὸ ζῶμα εὐρισκόμεναι, δὲν κατεχωρήθησαν εἰσέτι εἰς τὰ λεξικά (δ) καὶ ἔτιω ἤθελε δικαιοθῆν ἀνακτιθῆτα,

(α) Α. Σ. Ω. τόμ. Γ. σελ. 193. (β) C. Μ. τόμ. 2. σελ. 295. ἐν λεξ. OPIS O UPIS. (γ) Ἐκ τῶν σημειώσεων Ἰησοῦ Βαρνεσιου εἰς τὴν ἐν Τυβόροις Ἰριγίναιον τοῦ Εὐριπίδου. σίχ. 29. (δ) Δ. Μ. σελ. 172.

μαλιστα ἂν ἐπενόει καὶ κἀνὲν ἄλλο τῆς βαθυνοίας τε ὄνομα διὰ τὴν Ἄρτεμιν.

Ἀπὸ τὰ εἰρημένα λοιπὸν πληροφορεῖται ὅποιος δὲν εἶναι ἐφεκτικὸς, ὅτι ἡ Ἄρτεμις ὀνομάζετο καὶ μὲ τὸ ἐπίθετον Ὀπίς ἢ Οὐπίς. Μέλλοντας δὲ νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τῆ δευτέρου μέρους, μᾶς ἐμποδίζουσι παρρσιαζόμεναι αἱ δύο ἐξῆς σχολασικαὶ ἐνστάσεις. Α. Ποίως πτώσεως εἶναι αὐτὸ τὸ ἐπίθετον. Β. Καὶ πῶς λαμβάνει τὴν δυσύλλαβον ταύτην μορφήν, ἐνῶ εἶναι περὶ τοσούτῳ Κλίσεως; Ταύτας τὰς ἐνστάσεις ἀφ' ἀνασκευάσωμεν ἐν βραχυλογίᾳ, θέλομεν ἐπισκεφθῆ καὶ τὸ σκοπόμενον δεύτερον μέρος. Ὅθεν λέγομεν.

Ἡ λέξις ΟΠΙ μετὸν εἶναι ἐπίθετον τῆς Θεᾶς, καὶ κατὰ τῆς γραμματικῆς κανόνας ἀπαιτεῖται νὰ συμφωνῇ μὲ τὴν δοτικὴν Ἀρτέμιδι κατ' ἐπίθεσιν (per appositionem) (α), δὲν μένει ἀμφιβολία ὅτι εἶναι δοτικὴ ὄφειλε δὲ κατὰ τὴν δευτέραν ἐνστάσιν νὰ ἦναι τρισύλλαβος, δηλ., Ὀπιῖ, ὡς πτώσιν πλαγία ὀνομαστικῆς δυσύλλαβου Ὀπίς. Ἡμεῖς δὲ πρὸς ἐξομαλισμὸν τῆς φαινομένης ταύτης δυσκολίας, χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τὴν φράσιν " Οὐπα Ἄρτεμιν ", (β), καὶ ταύτης τῆς αἰτιατικῆς Οὐπα νὰ ὑποθέσωμεν ἀρρήτον ἢ ἀπηροχαιμένην ὀνομαστικὴν Οὐπ ἢ Ὀψ, ἐκ τῆς ὁποίας νὰ ἐξάσωμεν, κατὰ γραμματικὴν ἀναλογίαν, τὴν δοτικὴν ΟΠΙ, ἀνατρέχομεν εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιγραφὴν, καὶ ζητῶμεν μήπως εὐρεθῆ τις τροπολογημένη λέξις, διὰ νὰ μᾶς χειραγωγῆσιν νὰ πιθανολογήσωμεν καὶ περὶ τῆς δοτικῆς μας, Οπι. Καὶ ἰδὲ τὴν ἀγαθὴν ἢ λέξις Ἀρχικλέος (γενικῆς πτώσεως).

Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστικὴ τῆ ὀνόματος τῆτο, συνθέτε ἀπὸ

(α) I. Parkhurst's Greek Grammar. σελ. 63 § 59. (β) λεξικὸν ὑπὸ Κ. Μ. Κούμα.

τὸ ἀρχὴ καὶ κλέος, εἶναι Ἀρχικλέης (συναφ. Ἀρχικλῆς) ἢ δὲ γενική κάμνει Ἀρχικλέος (συναφ. Ἀρχικλέος). Τῶν δὲ τοιούτων τὸ παραληκτικὸν εἰς πολλάκις ἐκθλίβεται ὡς, Σοφοκλέος, Ἡρακλεῖ, Περικλέα, ὡς καὶ ὑπερδέα, χρέα, κτλ. (α) κατὰ τὴν αὐτὴν λοιπὸν ἀναλογίαν καὶ τῆς ὀνομαστικῆς Ὀπις, ἢ δοτικῆς Ὀπιῖ, πάσχει ταύτην τὴν ἐκθλίψιν διὰ τὴν βραχυκαταληξίαν, ὡς τὸ Κλέοβις ἢ ἂν θέλῃς, τὰ δύο εἰ τῆς δοτικῆς συναϊρῶνται εἰς ἓν μακρὸν (β). Τὴν δὲ τοιαύτην συναϊρῆσιν δύο ἐπαλλήλων διχρόνων τῆς δοτικῆς εἰς ἓν μακρὸν ἢ δίφθογγον, μᾶς διδάσκουσιν αἱ λέξεις, νέκυι ἀντι νέκυϊ, ἀπὸ τὴν ὀνομαστικῆν νέκυσ. Ἰχθυῖ ἀντι Ἰχθυῖ ἀπὸ τὴν ὀνομαστικῆν Ἰχθύς (γ). Ἴδὲ λοιπὸν ἡ λέξις Ὀπιδοτι εἶναι δοτικῆ συμφωνῆσα κατ' ἐπίθεσιν μὲ τὸ Ἀρτέμιδι, καὶ παραγομένη ἀπὸ τὴν ὀνομαστικῆν Ὀπις, γεν. Ὀπιος, δοτικ. Ὀπιῖ καὶ Ὀπι, εἴτε κατ' ἐκθλίψιν, εἴτε κατὰ συναϊρῆσιν, εἴτε, ἂν θέλῃς, ἀπὸ τὴν ἄχρησον εἰς τοιαύτην σημασίαν ὀνομαστικῆν Ὀψ ἔχομεν λοιπὸν Ἀρτέμιδι Ὀπι Ἀς ἐπισκεφθῶμεν τῆρα καὶ τὸ δεύτερον μέρος ΤΑΙΔΙ, καὶ ἄς τὸ ὀπίσωμεν, ἴσως δύνηθῶμεν νὰ ἐκθλίψωμεν καὶ ἐξ αὐτῶ θυμαλγῆς τι διὰ τὰς σχολαστικὰς Ὀπιον, θυμῆρες δὲ καὶ πιθανὰν διὰ τὰς εὐφρονῆντας νόημα.

ΤΑΙΔΙ. Ἡ λέξις αὕτη δὲν εἶναι ἄλλα, εἰμὴ ἐπίρρημα δεικτικὸν τόπε, δηλ. εἶναι Τηδι ἢ Τῆδε (ἐδῶ), τὸ ὁποῖον οἱ Δωριεῖς μὲ τὸν συνήθητων πλατειασμόν ἐπρόφερον ταδι ἢ τᾶδε. Καὶ τὸ μὲν μετὰ τὸ Α ἐπιφερόμενον Ι, εἶναι τὸ ὑπογραφόμενον Ι, τὸ ὁποῖον εἰς τὰ κεφαλαῖα γράμματα προγράφεται καὶ τὴν σήμερον, χωρὶς νὰ ταράξωμεν τὰ τῆς

(α) Φ. Β. Γ. § ΜΖ. σημ. β. καὶ ΝΒ. Τ. σελ. 54. (β) Φ. Β. Γ. § ΜΓ. β. (γ) Φ. Β. Γ. § ΜΓ. σημ. α. καὶ Ν. Β. Τ. σελ. 47.

Παλαιογραφίας, ὅπε σχεδὸν ποτὲ δὲν ὑπεγράφετο. Τὸ δὲ τελικὸν Ι, εἶναι ἢ κατὰ συνεκδοχὴν ἀντι τῆς Ε, σπανιστάτην μὲν εἰς τὰς Δωριεῖς, ὡς " Ν ἢ τ ὠ Σ ι ὠ ,, ἀντι " Ν ἢ τ ὠ Θ ε ὠ ,, συνηθεσάτην δὲ εἰς τὰ δεικτικά τόπε καὶ ἄλλα μόρια ὡς, ὠδι, ἀντι ὠδε, ἐνθαδι, ἀντι ἐνθάδε (α), ἔτω καὶ τηδι ἀντι τῆδε ἢ τελοσπάντων συνήθους παραδρομὴ τῆ λιθοξόου καὶ αὐτῆ (β), ὡς εἶδομεν καὶ τὸ Η ἀντι ΕΙ, καὶ τὸ Τ ἀντι Δ εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιγραφῆν. Ἐἶναι τῆρα ἀνάγκη πᾶσα ν' ἀποκοπῆ ἢ ἐρᾶ τῆς ἐπιγραφῆς, ἢ τὲναντίον κατεπίγνυσα καὶ ἀναπόδρασος χρεῖα, ἢ ἀποδοκιμασθεῖσα λέξις νὰ γεννηθῆ ἀκρογωνιαῖος λίθος, πρὸς ἀνοικοδομὴν τῆ διαλυθέντος ἐπιγράμματος, κ' ἐξαγωγὴν τῆς εἰσέτι ἀνευρέτου ἐνοίας; Διόρθωσον λοιπὸν πρὸς πληροφορίαν σε τὴν μὲν τελευταίαν φράσιν ἔτω Ἀρτέμιδι ὀπι τηδι, ὀλόκληρον δὲ τὴν ἐπιγραφῆν θεράπευσον ἔτω

Ἀρχικλῆς Ἀριστομένεος καὶ Ἀλκιδάμα Ἀρχικλέος, Κλεινίππαν τὸν αὐτῶν θυγατέρα θεοκολήσασαν Ἀρτέμιδι Ὀπι, τηδι.

Κρίνοντες δὲ περὶ τὸν νὰ λεπτολογησάμεν πρὸς ἀπόδειξιν οὖν τὸ Τηδι ἢναι δεικτικὸν τόπε ἐπίρρημα σημαίνον, ἐδῶ, καὶ ὄχι δεικτικὸν ἐπίθετον συμφωνῆν μὲ τὸ Ἀρτέμιδι Ὀπι, διότι ἡ ἀτοπία τῆς δευτέρας προτάσεως ἐξελέγχεται ἀπὸ τὴν μετοχὴν θεοκολήσασαν, ἀποβαινέσης ἔτω τῆς συναγομένης ἐννοίας ἀκροσφαλῆς καὶ μετεώρου, καὶ διότι εἰς

(α) Φ. Β. Γ. § Ρ. Γ. ζ. ζ.

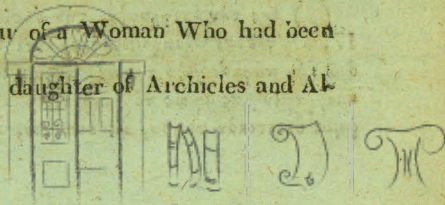
(β) Εἰς τὴν ἐπιγραφῆν, τὴν ὁποῖαν ὁ Κύριος R. W. ἀναφέρει σελ. 568. στίχ. 17. εὐρίσκεται Θεοπροπίοντος, ἀντι Θεοπροπίοντος, ὅπου τὸ Ι ἐπέχει τόπον τοῦ Ε, διὰ τὴν παραδρομὴν τοῦ λιθοξόου, ἂν δὲν ἦναι ἀβελβία τοῦ Τοπογράφου. Εἰς τὴν ἐπιγραφῆν μὲ ὅμως τὸ Ι πρέπει ν' ἀφεθῆ, ὡς εὐρίσκεται, διότι ἡ λέξις εἶναι ἐπίρρημα δεικτικὸν τόπε, ὡς εἴπομεν, καὶ θέλει ἀποδειχθῆ σαφέστερα.

τὸ ἐξῆς θέλει ἀποδειχθῆ τίνι τρόπῳ ἐμπορεῖ νὰ θεωρηθῆ τὸ Τηδί, ὡς ἐπίθετον δεικτικόν, ἐννοούμεν τῆ καταλλήλῃ ὀνόματος, μεταβαίνομεν εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει δημοσιευμένην ἐξήγησιν τῆς ἐπιγραφῆς ὁ κύριος R. Walpole, διὰ νὰ παρατηρήσωμεν ἂν ἐμπορῆ νὰ ὑποσηριχθῆ τῆ Ἀρχαιολόγος τάς τῆ γνώμη, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ καθυποβάλωμεν εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῶν φιλολόγων, ὁποίαν καὶ ἡμεῖς ἐδυνήθημεν νὰ πιθανολογήσωμεν ἐννοίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἴσως φωραθῆ καὶ ἡ τολμηρὰ ἀκρωτηρίασις τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ ἡ γελοία ὑπονόησις τῆ ῥήματος Ἄν ἐ θ η κ α ν .

Ὁ Κύριος R. Walpole ὑπολαβὼν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, τὴν λέξιν ΟΠΙΤΑΙΔΙ ὡς μίαν, καὶ ἀναφέρων αὐτολεξεῖ τὴν ὑπὸ τῆ K. Chandler γενομένην ἐρμηνείαν τῆς λέξεως Θεοκολήσασαν, ἡ ἐπικυρόνων τὸν ἀόριστον τῆς μετοχῆς, ὅχι μόνον μετὰ τὴν ὁποίαν κάμνει ἐξήγησιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὸν δευτέρον τόμον φέρει παρατήρησιν εἰς τὴν λέξιν, Θεοκόλος, φέρων ἐν παρενθέσει τὴν μετοχὴν „ἀντέγραφα, λέγων, εἰς Ζάκυνθον μίαν ἄλλην ἐπιγραφὴν εἰς τιμὴν μιᾶς γυναικός, ἡ ὁποία εἶχε σταθῆν Ἱερεῖα (θεοκολήσασαν) τῆς Ἀρτέμιδος (α)“, ἀπορῆλπει ὡς εὐεπὴβολος φιλόλογος καὶ Ἑλληνιστῆς, τὴν δοθεῖσαν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐξήγησιν, μὴ δεχόμενος ὅτι ἡ Κλεινίππη ἀφιερῶθη εἰς τὴν Ἀρτεμιν Ἱερεῖα, ἀλλ' ὁ ἀνδριάς αὐτῆς, καὶ ἐρμηνεύων τὴν ἐπιγραφὴν ἔτω “Ὁ ἀνδριάς τῆς Ἱερεῖας Κλεινίππης θυγατρὸς τῆς Ἀρχικλέως καὶ τῆς Ἀλκιδήμης ἀφιερώνεται εἰς τὴν Ὀπιταῖδα Ἀρτεμιν (β)”, τὴν γνώμην τε αὐτὴν εἰς τὴν ἐλευθέραν τῆς ἐπιγραφῆς μετάφρασιν ὑποσηριξίει μετὰ ἄλ-

(α) I copied another at Zante, in honour of a Woman Who had been Priestess (θεοκολήσασαν) to Diana.

(β) The statue of Cienippa, a Priestess, daughter of Archicles and Alcida, is dedicated to Diana Opitais.

λὴν ἐπιγραφὴν, τῆς ὁποίας φέρει μόνον τὴν Ἀγγλικὴν μετάφρασιν.

Ἀνίσως δὲ ὁ κύριος Walpole ὑπεπτεύετο ὅτι ἡ λέξις ΟΠΙΤΑΙΔΙ εἶναι δύο μέρη τῆ λόγος, ἀναντιρῆτως ἤθελε λύσει τὸν Γόρδιον τῆτον κόμβον, ἔτε ἤθελε παραφερθῆν εἰς τοιαύτην ἐξήγησιν, περὶ τῆς ὁποίας ἡ γνώμη τε, ἂν καὶ δὲν ἦναι ἀποβλητέα, ταλαντεύεται ὅμως καὶ ἀποβαίνει ἀπίθανος διὰ τῶν ἐξῆς λόγους.

Α. Διὰ τὸ δεικτικὸν ἐπίρρημα Τηδί, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ ὑποτεθῆ δεικτικὴ ἀντωνυμία, ἐκτὸς ὅτι ἤθελεν εἰσθαι φορτικόν, μάλιστα εἰς ἐπιγραφὰς, καὶ Δωρικῆς Διαλέκτε, πρέπει εἰς τοιαύτας περιστάσεις νὰ ἐπέχη τόπον ἐπιρρήματος (α) καὶ τότε ἀποβαίνει ὀλοτελῶς περιττόν, ὅπως καὶ ἂν ἐκληρωθῆ (β).

Β. Τὰ ἀφιερῶματα εἰς τῶν Θεῶν ἔκαμνον ὡσεπιτοπλεῖζον οἱ ζῶντες, ἀφῆ ἔπαυον ἀπὸ τὰ συνήθη των ἔργα, ἢ μετέβαλλον κατάστασιν, καὶ πρὸς εὐγνωμοσύνην ἀφιερῶνον ἐν ἀπὸ τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης των κτλ. Ὁ ἀλιεύς παρ. χαρ. ἀφιέρωνε τὸ δίκτυόν τε εἰς τὰς θαλασσίους Νύμφας. Ὁ ποιμὴν τὴν σύριγγά τε εἰς τὸν Πᾶνα ἢ ἄλλας ἐπιχωρίους θεότητας. Οἱ λυτρωθέντες αἰχμάλωτοι ἐκρέμων τὰς ἀλύσεις καὶ δεσμάτων εἰς τὰ παρὰ τῶν ναῶν ἄλλα. Οὕτω καὶ ἡ περιβόητος Λαῖς δὲν ἠμέλησε μετὰ τὴν χρεωκοπίαν τῆς ἑ ἀφιερῶση εἰς τὴν Ἀφροδίτην τὸ πικρὸν τῆς κάτοπτρον (γ) ἄφειλε λοιπὸν κατὰ τῆτο ἡ ἰδία Κλεινίππη νὰ κάμη τοῖστον εἰς τὴν Ἀρ-

(α) N. B. Σ. σελ. 119.

(β) A. M. σελ. 184. ὅπου ἰδὲ ἐπιγραφὴν καθιερώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἰδοτική του προσώπου, πρὸς τὸ ὁποῖον καθιερούται, τίθεται ἀσυνάδευτος. Ἰδὲ περιπλέον καὶ τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἐκδότου, καὶ πρόσθετος διὰ τὴν Μελινάδειον ἐπιγραφὴν ὅτι, ἂν ἡ Κλεινίππη ἐτιμᾶτο μετὰ ἀνδριάντα, ἔπρεπε νὰ γείνη ἀπὸ τοῦ συμπολίτας τῆς μετὰ ψήφισμα καὶ νὰ τεθῆ εἰς τὴν ἀγορὰν, ἢ ἄλλοθι.

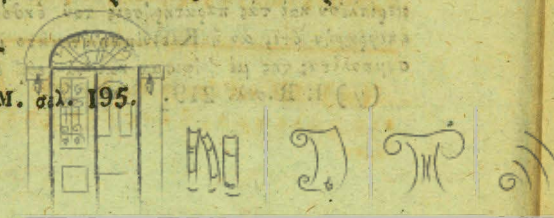
(γ) I. R. σελ. 219.

τεμιν δῶρον σύμβολον τῆ προτιέρε της επαγγέλματος, ἀνί-
σως ἐμελλε, κατὰ τὴν συνήθειαν, μετὰ τριακονταετῆ ὑπη-
ρεσίαν, ἢ ἀποδουθῆ τὸ κληρικὸν Ἱμάτιον καὶ ἐνδουθῆ τὸ
κοσμικόν.

Γ'. Τὰ τοιαῦτα ἀφιερῶματα ὠνομάζοντο ἀναθήμα-
τα ἢ ἀνακείμενα· διότι ἐθέτοντο εἰς τὸν Ναόν, ἢ ἐ-
κρεμῶντο εἰς τὰς τοίχους, κίονας, θύρας ἢ σέγγην τῆ ναῶ
(α), ἐπομένως ἐπρεπε νὰ ἦναι μικρὰ, καὶ νὰ φέρων αὐτὰ
τὰ ἴδια τὴν ἐπιγραφὴν ἐπάνωτων ἐγχαραγμένην, ἢ ὁποία,
ἂν δὲν ἐχώρει, ἐγράφετο εἰς μικρὸν πίνακα ἢ χαλκὸν ἔλα-
σμα κρεμᾶμενον πλησίον αὐτῶν (β). Ἀνίσως τίφρα ὑποτεθῆ
αὕτη ἢ εὐμεγέθης ὁπωσὲν μαρμαρίνη πλάξ, ὡς ἐπιγραφοφό-
ρος πίναξ κρεμᾶμενος πλησίον τῆ ἀφιερῶθέντος ἀνδριαν-
τίσκου τῆς Κλεινίππης, πρὸς ἐνδειξίαν τῆς εὐσεβείας καὶ σοφῆς
τῶν γεννητόρων της, ὡς φαντασθῆ ἕκαστος μὲ τίνα ποτὲ
σχοινία ἀπῆτει νὰ ἦναι δεμένη, καὶ ἀπὸ ποῖον πάσσαλον
καὶ πῶς νὰ ἦναι κρεμαμένη ἢ πλάξ διὰ ἢ ἀποβαίνη φανερὰ
ἢ ἐπιγραφῆ. Ἄν πάλιν ὑποτεθῆ ἢ ἴδια πλάξ ποδοσάσιον τῆ
ἀνδριάντος θεμένου ἐπὶ τῆ ἐδάφους τῆ ναῶ, ἀνάγκη νὰ συμ-
περάνωμεν ὅτι κατ' ἀναλογίαν ἐπρεπε καὶ ὁ ἀνδριᾶς τῆς
Κλεινίππης νὰ ἦναι εὐμεγέθης, καὶ ἐπομένως νὰ κατέχη
ἰκανὸν μέρος τῆ Ναῶ, μάλιστα ἂν τὸ ὑποπόδιον ὑποτεθῆ
κλιμακωτῆ πυραμιδοειδῆς σχήματος, καὶ ἢ ἠθηεῖσα πλάξ
λογισθῆ ἢ ἀνωτέρα βαθμῆς διὰ νὰ ἦναι ἢ ἐπιγραφῆ εὐανά-
γνωστος. Καὶ ἂν κατὰ τὴν ἔμφυτον τῶν Ἑλλήνων φιλοτι-
μίαν ἐπροθυμῶντο καὶ ἄλλοι εὐκατάστατοι Ζεφύριοι νὰ
κάμωσι παρόμοια τελάχιζον ἀναθήματα, ἦτον ἀνάγκη πᾶσα
ἢ τὸ ἀγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος νὰ ἐξορισθῆ ἐκεῖθεν καὶ με-
τακομισθῆ εἰς ἄλλον Ναόν, ἢ οἱ ἀνδριάντες τῶν ἀνθρώπων

(α. β.) I. R. σελ. 219. καὶ A. M. σελ. 195.

νὰ τιμῶνται ὡς Θεῶν ἀγάλματα, καὶ κατέχοντες ἅπαντες
ὄλον τῆ Ναῶ τὸ ἐπίπεδον, ὅχι μόνον νὰ κρύπτωσιν ἀπὸ
τὰς ὀφθαλμοὺς τὸ ἀγαλμα τῆς Θεᾶς, ἀλλὰ νὰ μὴν ἀφίνων
ἔτε τόπον εἰς θυσίαν ἢ προσευχὴν (α).

Ἀρτέμῆ ἦδη ἀπεδείχθη, ὡς νομιζομεν, καὶ ἢ ἀσυμβίβαστος
γνώμη τῆ κυρίας R. W., παρακαλῶμεν τὸν ἀναγνώστη νὰ
σκεφθῆ, ἂν ἦναι κατάλληλον νὰ ἐννοήσωμεν ἀπὸ τὴν φύ-
σιν τῶν λέξεων τῆς ἐπιγραφῆς τὸ ἦμα ἀνέθηκον, ἐπὶ
σημασίας τῆ ἔξησαν, ἢ ἐκρέμασαν τὴν Κλεινίππην
ζῶσαν, ἢ τὴν ἐπιγραφοφόρον πλάκα πλησίον τῆ ἀνδριαν-
τίσκου της, καὶ μεταβαίνομεν εἰς ἀναζητήσιν τῆς πιθανῆς
ἐννοίας, ἀνακεφαλαίωτες ὅσα εἶπομεν, διὰ ἢ ἀποδειξώμεν
ἀκατάλληλον τὴν ὁποίαν οἱ Κύριοι de Saint-Sauveur,
Goodisson, Φιλητᾶς καὶ λοιποὶ ἔδογματίσαν. Λέγομεν λοι-
πὸν ὅτι δὲν μᾶς ἐπιτρέπει ὁ ἀόριστος τῆς μετοχῆς θεοκο-
λήσασαν νὰ ἐκλάβωμεν ἐπὶ μελλοντικῆς σημασίας τὴν
λέξιν ταύτην. Ὡφειλον ἀρά γε οἱ γονεῖς τῆς Κλεινίππης νὰ
ἐγχαράξωσιν εἰς μαρμαρίνην πλάκα ὅτι τὴν θυγατέρατων
ἀφιερῶνον Ἱερείαν εἰς τὴν Ἀρτέμιν, διὰ νὰ ἦναι ἐκ τῆς
ὑπόχρεοι νὰ τηρήσωσιν ἀμετάθετον, ὅτι ἐξ εὐλαβείας, ἢ
κατὰ κληρὸν ἀφιέρωσαν; ἦτον ἀρά γε σύνηθες εἰς τὰς πα-
λαιάς, ὅτε ἀφιέρωναν Ἱερεῖας τὰς θυγατέρας των, νὰ ἐγχα-
ράττωσιν εἰς πλάκας καὶ τόσον εὐμεγέθεις τὴν ἀφιέρωσιν
ταύτην, διὰ νὰ ἦναι τάχα οἱ Θεοὶ καὶ ὁ Κόσμος ἐπιμάρτυ-
ροι εἰς πᾶσαν παράβασιν; Ἄν ἐγνώριζεν ὁ Ἀρχικλῆς καὶ
ἢ Ἀλκιδῆμη τὴν ἀμείλικτον τῆς Ἀρτέμιδος ὀργὴν κατὰ
τῶν ὅσοι ἠθελαν βεβηλώσει τὸν ναόν της, παραβῆ τὰς ὑπο-
σχέσεις των, ὑσερήσειν ἀφ' ὅσα ἠθελον ὑποσχεθῆ πρὸς αὐτὴν

(α). Ἰδὲ καὶ ὅσα ὁ A. M. σελ. 194. εὐφύσιστα λέγει περὶ τῆς ἔργαστος
ἐκάλωμα, ἢ ἐν σελ. 194 χαλκῆ, καὶ ὅσα (σελ. 195) περὶ τοῦ ἀνα-
ΜΟΥΣΕΙΟ ἈΘΕΟΥΡΙΟΥ

ἀναθήματα, μάλιχα ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν, ὁσάκις ἐνατέ-
νιζον τὰς κορυφὰς τῶν Ἀχαιῶν ὄρεων, τὴν ἀδυσώπητον
τῆς Τρικλαρίας Ἀρτέμιδος ὄργην κατὰ τῶν ἀθλιῶν Ἀχαιῶν,
διὰ τῆς ἀθεμίτης ἔρωτας τῆς Κομαιθῆς καὶ τῆς Μελανίπης;
Ἐπρεπε ὦ ἀμφιβάλλεν ὅτι ἡ διὰ τὸν ἀδελφόντης φονεύσασα
τὴν Κορωνίδα, διὰ δὲ τὴν μητέρα της κατασχέσασα ἀτεκνον
τὴν Νιόβην, διὰ ὕβριν καὶ καταφρόνησίν της δὲν ἤθελε
βραδύνειν ἕτε σιγμὴν τὴν ἐκδίκησιν; Καὶ δὲν ἐχρεώσεν νὰ
περιμένεν τὰ πάνδεινα, ἀν μόνον καὶ κατὰ νῦν ἔβαλλον
τὴν παράβασιν, γνωρίζοντες τὴν Θεὰν ὅτι διὰ τὴν ἔφεσίν
της πρὸς τὰ πένθιμα καὶ φόνους δεχομένη τὰς προσφορὰς
τῶν Σκυθῶν, ἤθελεν εὖρει λαβὴν νὰ τιμωρήσῃ καὶ ὀλόκλη-
ρον τὴν νῆσον διὰ τὸ ἀμάρτημα ἐνός, καὶ πρὸς ἐξιλέωσιν
ὦ ἀπαιτῆ ἐπὶ τῶν βωμῶν της θυσίας νέων καὶ νεανίδων;
Ἐπειὶ ἀναγνώσῃ ὁ θέλων τῆς ἐν Ταυρίδι Ἰφιγενείας τῆς Εὐ-
ριπίδου τῆς στίχων 34-37, διὰ νὰ ἴδῃ τῆς ἰδίας Θεᾶς τὸν
χαρακτήρα. Ἐπειὶ ἀναγνώσῃ τῶν Τρωάδων τῆς ἰδίας τῆς στίχων
62-86, διὰ νὰ ἴδῃ ἐν παρόδῳ καὶ αὐτὴν τὴν Ἀθηναίαν τί-
μηχανᾶται κατὰ τῶν ἀγαπητῶν της Ἑλλήνων. Τῆς πρώτης
βιβλίου τῆς Αἰνείαδος τῆς στίχων 43 καὶ ἐξῆς διὰ νὰ ἀγαθῶς
τὴν ὁποῖαν οἱ Θεοὶ ἀποδίδεν εἰς τῆς παραβάτας καὶ κατα-
φρονητὰς τῶν ἀντάμειψιν· καὶ τότε πληροφορεῖται, ἀν οἱ
γονεῖς τῆς Κλεινίπης, ἀφιερώνοντες αὐτὴν τῆς Ἀρτέμιδος
Ἰέρειαν, ἄφειλον νὰ ἐγχαράξωσιν εἰς πλάκα τὴν ἀφιέρωσιν,
ὕποσχόμενοι ἀλληλεγγύως πᾶσαν παράβασιν.

Αὗται, νομίζομεν, αἱ ἐνστάσεις, ὅτι οἱ ἀνα ἠθόντες λό-
γοί, τῆτο τὸ ἴδιον ἐπίγραμμα ἀπαιτεῖ τὴν μετοχὴν θεο-
κολήσασαν· διαλύει τὰς ὄνειροποληθείσας καὶ δογμα-
τισθείσας ἐννοίας, ὡσπερ νέφος· πείθει νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ
ἐπιγραφή δὲν εἶναι ἐγχαράγμενη, ὡς μαρτύριον καθιερώ-
σεως τῆς Κλεινίπης διὰ νὰ γείνη Ἰέρεια τῆς Ἀρτέμιδος,
ἕτε ἡ πλάξ ὑποπίδιον τῆ ἀνδριάντος αὐτῆς, ἕτε ἐπιγραφο-

φόρος πίναξ κρεμάμενος πλησίον τῆ ἀνδριάντιδος της, ἀλ-
λ' ἡ ἐπιγραφή εἶναι ἐπιτύμβιος, ἐγχαράχθεισα εἰς τὴν πλευ-
ρὰν τῆς μοιραίας ταύτης πλακῶς, πρὸς ἔνδειξιν ὅτι

» Ο Ἀρχικλῆς τοῦ Ἀριστομένους καὶ ἡ Δικιδάμη τοῦ Ἀρχικλέους,
» τὴν θυγατέρα των καὶ Ἰέρειαν τῆς Οπιοῦς Ἀρτέμιδος ἔθεντο (ἔ-
» χουν θαμμένην) ἐδῶ. »

Ἰδὲ ὁ σκοπὸς τῶν ἐπιγραφῶν. Ἰδὲ τῆς ἐπιγραφῆς ἡ
ἐννοία· ἰδὲ καὶ τὰ γνωμοδοτηθέντα, ἀποκοπέντα καὶ ἀντι-
καταθεθέντα ἐξελέγχονται ἀκατάλληλα, καθίστανται ἀσύγ-
γνωστα καὶ γελοῖα. Θέλει κανεῖς Πυρρῶνικὸς ὦ ἀμφιβάλλη
εἰδέει; Ἐπειὶ ὑποκλέψῃ ἀπὸ τὰς λοιπὰς τε ἐπιγραφεῖς ἐνασχολ-
ήσεις ὀλίγῳ χρόνῳ διάστημα, διὰ νὰ ἐγκύψῃ εἰς τὰ περὶ
Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας Συγγράμματα,
ἢ ἐκεῖ θέλει παρατηρήσειν ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο
ἔθιμον φροντίζοντες περὶ τῆς κηδείας καὶ ταφῆς τῶν συγ-
γενῶν, ἄχι μόνον εἰς τιμὴν καὶ μνήμην αὐτῶν κατεσκευά-
ζον μεγαλοπρεπεῖς τάφους, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν τάφων
ἀνήγειρον στήλας, ἐπέθειον πλάκα, εἰς τὴν ὁποῖαν ἦτον ἡ
μόνη καὶ ἰδιαίτερα των προσοχὴ νὰ ἐγχαράττωσιν ἐμμέτρως
ὡσεπιτοπλεῖσον ἐπιγραφὰς, εἴτε πρὸς νεθεσίαν τῶν ζώντων,
εἴτε πρὸς ἔνδειξιν τῆς οἰκογενείας, τῆς ἀρετῆς, τῆ ἐπαγγέλ-
ματος, τῶν πλεονεκτημάτων κ.τ.λ. τῆ ἀναπαυομένης. Μαρ-
τύριον δὲ τῆ λόγος ὡς ἦναι τὸ ἐξῆς

..... mandat fieri sibi talia Daphnis
Et tumulum facite, et tumulo superaddite carmen.
Daphnis ego in Sylvis hinc usque ad sidera notus:
Formosi pecoris custos formosior ipse.

Βαργίλ. Βουκόλ. Ἐκλογ. Ε'. στίχ. 41-4.

Ἀπόδειξις περιπτέον, ὅτι ὀλόκληρος μὲν ἡ ἐπιγραφή ἀπαι-
τῶν ἰακῶν τῆς Ἰέρειας, ἡ δὲ λέξις Τηδί, ἀν ἐκληρωθῇ ὡς
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

δικτική ἀντωνυμία, ὅτι ὑπονοεῖ τὸ ὄνομα χώρα ἢ Γῆ, ἃς χρησιμεύσῃ ἡ ἀκόλθετος παθητικωτάτη καὶ κομποτάτη ἐν ταύτῃ Κερκυραϊκῇ ἐπιγραφῇ, εἰς τὴν ὁποίαν περιέχονται, ἂν δὲν λανθανώμεθα, ὅσα πλεονεκτήματα ἀπαιτῶνται εἰς τοιούτων συγγραμμάτων εἶδη.

ΜΥΡΓΙ ΔΠΟΦΘΙΜΕΝΟΙΟ ΤΑΦΩΙ ΠΕΡΙ ΤΩΙΔΕ ΧΥΘΕΙΣΑ
ΠΑΙΔΟΣ ΔΑΞΕΑΝΔΡΟΥ ΜΥΡΑΤΟ ΚΑΛΛΙΟΠΑ
ΦΚΥΜΟΡΟΝ ΚΑΙ ΑΤΕΚΝΟΝ ΕΠΕΙ ΘΕΤΟ ΤΑΙΔ ΕΠΙ ΓΑΙΔΙ
ΕΠΤΑΚΑΙ ΕΙΚΟΣΕΤΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑ ΔΙΗΟΝΤΑ ΒΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΟΣΩΙ ΚΑΥΤΟΝ ΩΙ ΠΟΚΑ ΔΗΣΤΑΣ
ΑΝΔΡΟΦΟΝΟΥΣ ΔΛΙΑΙΣ ΚΤΕΙΝΕΝ ΕΠΙ ΣΤΡΟΦΑΣΙΝ
ΑΔΔ ΙΘΙ ΝΥΝ ΠΑΡΟΔΙΤΑ ΤΟΝ ΕΚ ΧΘΟΝΟΣ ΔΑΚΙΝΟΥΘΙΟ
ΧΑΙΡ ΕΠΗΩΝ ΑΓΑΘΟΥ ΠΑΙΔ ΑΓΑΘΟΝ ΣΑΤΥΡΟΥ (α)

Ἄλλ' ἐάν, λέγει τις, ἡ ἐπιγραφὴ ἦναι ἐπιτύμβιος, διὰ τί δὲν εἶναι ἐγχαραγμένη εἰς τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τῆς μοιραίας πλακὸς, διὰ το ὁποῖον ἤθελεν εἶσθαι ἐκτεθειμένη εἰς τῶν ὀδιδῶν τὰ ὄμματα, ἐνῶ ἐγχαραγμένη εἰς τὴν κάθετον τῆς πλακὸς ἐπιφάνειαν, ἤθελε κρύπτεσθαι μέρος εἰς τὴν γῆν, καὶ μέρος εἰς τὰ περιφύρομενα φυτὰ καὶ θάμνους; Πρὸς ἀπάντησιν τῆς ἐνστάσεως ταύτης, καίτοι νομίζομεν τὰ διαληφθέντα ἰκανὰ νὰ πείσῃ τὲς χειραγωγούμενες ἀπὸ τὸν δευτὸν λόγον, παρακαλῶμεν τὸν ἀναγνώστην ν' ἀπέσῃ καὶ τὰ ἀκόλθετα. Πρῶτον ἐπειδὴ Ἰέρεια ἐγίνοντο μόνον ὅσαι ἦσαν ἐκ τῶν εὐγενεστάτων καὶ ἐπομένως πλοσίων οἰκογενειῶν (β), δὲν μένει ἐδεμία ἀμφιβολία ὅτι καὶ ἡ Ζακυνθία τῆς

(α) Α. Μ. σελ. 209-- 10. ἐμπορεῖ τις ἀντὶ τοῦ ἔθετο, ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἔθμα, ἔθαψαν, ὡς εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐπιγραφήν εἰς Ὁρφέα ἐπιγράμμα. «Θρῆνικα Χρυσόλοβην Γῆ δ' Ὁρφέε & Μαύσσει ἐθαψαν» (Διογ. Λαέρτ. ἐν προομίῳ).

(β). Ἰδὲ I. R. καὶ Α. Α. καὶ Ε. Π.

Ἀρτέμιδος Ἰέρεια ἦτον ἐκ τοιαύτης οἰκογενείας. Δεύτερον τῶν κοινῶν ἀνθρώπων οἱ τάφοι ἐσκάπτοντο εἰς τὴν γῆν, ὀνομαζόμενοι διὰ τῆτο Ὑπόγαια, τῶν δὲ σημαντικῶν καὶ πλοσίων τὰ μνημεῖα συνίσταντο ἀπὸ δύο μέρη· τὸ ἓν ἦτον ὁ τάφος, ὅστις διὰ τὸ σχῆμά τε ἐλέγετο πολλακίς Σπήλαιον, Τύμβος, κτλ. τὸ δεῦτερον μέρος ἦτο τὸ ἐπισφραγεύμενον ἐπ' αὐτῆ χῶμα μέχρι τινὸς ὕψους (γ), τὸ ὁποῖον περιέφρατον μὲ πασσάλου ἢ τοῖχον ἐπιθέτοντες ἀνδριάντας, σῆλας, καὶ ἐνίοτε μαρμαρίνην πλάκα μ' ἐπιγραφὴν δηλωτικὴν, ὡς εἶπομεν, τῆ ἐπαγγέλματος κτλ. τῆ κοιμωμένης (δ). Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ τῆς ἐξ εὐγενῶν καὶ πλοσίων καταγομένης Κλεινίπης τὸ μνημεῖον ἦτον ἀπὸ τὰ μέτρια τελέχισον, ἔφερε καὶ τὸ ἐπισφραγεύμενον χῶμα νὰ ἦναι περιτειχισμένον καὶ μέχρι τινὸς ὑψωμένον, καὶ ν' ἀποτερματίζηται εἰς μαρμαρίνην πλάκα, ἣτις, ἂν ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὴν ἄνω τῆς ἐπιφάνειαν κατεχομένην, πιθανόν, ἀπὸ διάφορα ἄλλα κοσμήματα, δεῖγμα τῆς πλείου τῶν γεννητόρων, καὶ μαρτύριον τῆς πρὸς τὴν θυγατέρατων σοφῆς, ἤθελε καθιστῆ τὴν ἐπιγραφὴν περιτιτὴν.

Διὰ νὰ ἦναι λοιπὸν ἡ ἐπιγραφὴ ἐκτεθειμένη εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰ ὄμματα, διὰ νὰ ἦναι εὐανάγνωστος, ἀπαιτεῖτο νὰ ἐγχαραχθῆ ὄχι εἰς τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν τῆς ἐφ' ὕψηλῆς χῶματος κειμένης πλακὸς, ὄχι εἰς ἄλλην ἄξεσον ἐπιφάνειαν ἢ πλευρὰν περιωχοδομημένην μὲ τοῖχον, ἀλλ' εἰς ἐκείνην μόνην τὴν πλευρὰν, ἣτις διὰ τὴν εἰσέτι σωζομένην λειότητάτης ἦτο πασιφανής, καὶ ἔφερεν ἐν ἑαυτῇ ἐγχαραγμένην τὴν ἐπιτύμβιον ἐπιγραφὴν, ἐκτεθειμένην εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰ ὄμματα καὶ διδάσκουσαν τὲς παροδίας, ὅτι, ὁ " Ἀρχι-

(γ) Ἰλιὰδ. Ψ. στίχ. 255. καὶ Σχολ. Εὐριπ. ὄρετ. στίχ. 402.
(δ) Ἰδὲ I. R. καὶ ΑΑ.

„ κλῆς τῷ Ἀριστομένεος καὶ Ἡ Ἀλκιδήμη τῷ Ἀρχικλέεος
„ τὴν θυγατέρα των Κλεινίππην, Ἰέρειαν τῆς ἐφόρος τῷ το-
„ κειτῷ Ἀρτέμιδος, ἔχον θαμμένην ἐδῶ. „

Ἐγγραφα ἐν Ζακύνθῳ κατὰ μῆνα Μαΐον 1833.

Γ. Χρυσοθέγγης.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ